

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

25^e JAARGANG

WOENSDAG 27. MAART 1940

No. 1265

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen;
H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries.

M. F. J. Cool — Secretaris van de Redactie.

Redactie-adres: Pieter de Hoohweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD

Blz.

Variabele pensioenen in het particuliere bedrijf door Dr. J. B. D. Derksen	236
Contrabande-contrôle in Nederland II door Mr. H. Fortuin	238
Opleiding tot practisch economisch onderzoeker door Dr. H. M. H. A. van der Valk	240
De aanstaande winstbelasting door Prof. Dr. W. C. Mees R.Azn.	241
AANTEKENINGEN:	
Overzicht van de Indische middelen over 1939....	241
De stijging van vrachten en assurantiepremies als elementen der prijsstijging van invoergoederen.	243
Bevordering van de migratie in Sovjet-Rusland ..	244
De auto-industrie van de Sovjet-Unie	245
BOEKBESPREKINGEN:	
N.V. Spar Centrale: Heeft de middenstand in Nederland een toekomst?, bespr. door H. W. Lambers..	245
ONTVANGEN BOEKEN, BROCHURES EN STATISTIEKEN ..	246
STATISTIEKEN:	
Overzicht van de Indische middelen	246
Groothandelsartikelen	248-249
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	247, 250

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

De Sterlingvaluta trok wederom de meeste aandacht, hoewel de omzetten allerminst in evenredigheid waren met de koersschommelingen. Voor en na behouden de liquidaties van Engelsche beleggingen door buitenlandse bezitters de sleutelpositie op de wisselmarkt. Voor Paschen werd uit dien hoofde wat minder druk uitgeoefend, vooral in verband met de vredesgeruchten. Daarbij kwam, dat om diezelfde reden baissiers overgingen tot dekking van contractneposities, hetgeen aan het begin van de week de koers deed oploopen tot ongeveer f 7.12. Daarna trad weer een reactie in en hoe meer de overtuiging algemeen werd, dat de kansen op vrede uiterst gering moeten worden aangeslagen, des te grooter werd weer het aanbod in Ponden. Na de Paaschdagen deed daardoor reeds een betrekkelijk gering aanbod van vrije Ponden den koers bij sprongen omlaag gaan. Des middags werd zelfs een oogenblik een koers van 6.81 gehaald, waarna weer een licht herstel intrad. In vergelijking met den Londenschen officieelen wisselkoers beteekent dit een écart van niet minder dan rond 10 pCt., een nieuw laagterecord. Nu de aanwingsmogelijkheden van Ponden verder zijn ingekrompen en algemeen de overtuiging is gevestigd, dat men, indien de Engelsche deviezenpositie dat wenschelijk maakt, op den weg dezer restrictie verder zal doorgaan, is de koers van het vrije Pond uitermate labiel geworden, temeer nu men bemerkt, dat de Londensche officieele instanties zich aan den „buitenkoers” blijkbaar niets gelegen zullen laten liggen. Het vrije Pond is in feite een geblokkeerd, althans ten deele geblokkeerd, Pond geworden. De Fransche Franc, zoowel als de Canadeesche Dollar, volgden het Pond, hoewel de kapitaalbeweging, de sleutel ter verklaring van het groote Pondenaanbod, bij beide onbelangrijk was.

De Belga was vast. De Gulden veranderde weinig; de Dollar noteerde vrij wel constant 1.88%, op welk peil het Egalisatiefonds af en toe eenigermate moest intervenieeren. De geldmarkt blijft ruim, waarbij de uit hoofde van de goudherwaardeering in de toekomst aan de markt komende toevloeiing van een 130 miljoen natuurlijk ook een rol speelt. Over het algemeen liepen de discontonoteeringen terug, Juli-papier ging op 1 pCt.

De aandelenkoersen brokkelden bijna voortdurend af. De Overheidsobligaties handhaafden zich vrijwel. Nu de Regeering eenmaal tot gedwongen leening is overgegaan, kan men aannemen, dat zij een stijging van de rente op de obligatiemarkt zal tegengaan; wat de behoeften op korten termijn betreft, de koersdruk door verkoopen ter wille van vluchtkapitalen is vrijwel achter den rug. Het „mobiele kapitaal” is reeds verhuisd. Wellicht is er al Topatriatie, nu dit nog vrijwillig kan, teneinde van de koerswinst te profiteeren. De ontwikkeling van de Engelsche obligatiemarkt heeft aangetoond, hoe snel de koersen uit dien hoofde weer kunnen stijgen.

VARIABELE PENSIOENEN IN HET PARTICULIERE BEDRIJF.

Voor een pensioenfonds geldt, evenals voor een levensverzekeringsmaatschappij, dat zij moet berusten op een deugdelijken verzekerings-technischen grondslag. De premieën, die regelmatig in het fonds worden gestort, moeten met rente op rente te zijner tijd het kapitaal vormen, waaruit de pensioenen en eventuele andere uitkeeringen zullen worden voldaan. Maakt men dus op eenig tijdstip de contante waarde op van alle loopende en toekomstige verplichtingen, inclusief toekomstige administratiekosten, dan zal het aldus gevonden bedrag gelijk moeten zijn aan het in het fonds aanwezige kapitaal plus de contante waarde van de toekomstige premiestortingen. M.a.w. de z.g. *actuariële balans* zal bij den aanvang van het fonds en ook op elk willekeurig later tijdstip steeds in evenwicht moeten zijn. Bij de samenstelling van de actuariële balans wordt rekening gehouden met de onder de deelgenooten zoowel voor als na den pensioengerechtigden leeftijd te verwachten sterfte, waarvoor van sterftetafels wordt gebruik gemaakt. In vele gevallen voorziet een pensioenfonds bovendien in de toekenning van een pensioen in geval van tijdelijke of blijvende invaliditeit en liggen aan de berekeningen dus mede tafels over invaliditeitskansen en reactiveringskansen ten grondslag. Een zeer voornamelijk factor is de rentevoet, die naast de sterftetafel wordt gebruikt om de contante waarde van de toekomstige uitkeeringen en inkomsten te kunnen vaststellen. Bij de keuze van den rentevoet zal men zich in de eerste plaats laten leiden door de met het aanwezige kapitaal in het heden gemiddeld gekweekte rente. Aangezien de werkzaamheid van een pensioenfonds zich over zeer geruimen tijd uitstrekt, omdat meerdere tientallen van jaren kunnen verlopen tusschen het tijdstip van opnemning van een personeelid en zijn pensionneering, dient de rentevoet, waarop de berekeningen zullen worden gebaseerd, met de noodige voorzichtigheid te worden gekozen.

Uiteraard blijft in de berekeningen een risico-element besloten. De later waargenomen sterfte kan blijken lager te zijn geweest, dan de bij de berekeningen gebruikte sterftetafels aangaven. Het kan blijken, dat de gekweekte rente in een of meer jaren minder is geweest dan de oorspronkelijk aangenomen rentevoet. De beurswaarde van de aanwezige effecten kan terugloopen. Men kan zich tegen de bedoelde risico's dekken door naast de *wiskundige* reserve extra-reserves te vormen, die wel aangeduid worden als reserve voor ondersterfte, reserve voor koersverschillen, enz. Het betreft hier uit het levensverzekeringsbedrijf welbekende vraagstukken, waarover dus niet nader behoeft te worden uitgewijd.

Eenheidspensioen en variabel pensioen.

Het eenvoudigst van structuur zijn die pensioenregelingen, waarbij een z.g. *eenheidspensioen* bestaat. Daar bedraagt het ouderdomspensioen een vaste som, bijv. f 15 per week, die verder geenerlei verband houdt met het door den deelgenoot ontvangen salaris. In zoo'n regeling kan ook de op te brengen premie voor alle deelgenooten dezelfde zijn en dus niet afhangen van het loon of salaris, maar bijv. nog wel van den leeftijd van den deelgenoot bij zijn toetreding tot het fonds. Fondsen, waarbij een eenheidspensioen bestaat, hebben het voordeel, dat zij geen andere risico-elementen bevatten dan de reeds genoemde. Een groot bezwaar is, dat dergelijke regelingen weinig aantrekkelijk zijn. Voor de personen in de hogere salarisklassen is het eenheidspensioen doorgaans te laag en de pensioenvoorziening dus onvoldoende, terwijl voor het personeel in de laagste salarisgroepen het pensioen feitelijk te hoog is en de op te brengen premieën een te zwaren last vormen.

Deze bezwaren bestaan niet bij de z.g. *variabele*

pensioenregelingen, waarbij zoowel de op te brengen premieën als de pensioenen in nauw verband staan met het salaris van den deelgenoot. De premie, die door deelgenoot en/of ondernemer wordt gestort, zal doorgaans een vast percentage bedragen van het loon, terwijl het pensioen bepaald zal worden naar den pensioengrondslag, waarvoor men zich zal baseeren op het salaris, dat de betrokkene gemiddeld heeft genoten in bijv. vijf jaren, onmiddellijk voorafgaande aan den datum van zijn pensionneering. Hiermede treedt een zeer belangrijke risicofactor op, die in het verleden oorzaak is geweest van het in déconfiture geraken van verscheidene pensioenfondsen, waaronder zeer groote. Wanneer nl. na een oorlog, door inflatie, of door welke oorzaak ook, de loonen in een kort tijdsverloop een aanmerkelijke stijging te zien geven, zal ook de contante waarde der toekomstige pensioenverplichtingen een snelle stijging ondergaan. Voor de zeer jonge personeelleden ontstaan hierdoor geenerlei moeilijkheden, immers de door hen te betalen premieën zullen naar evenredigheid evenveel stijgen als de door hen te zijner tijd te ontvangen pensioenen. Iets anders is het echter met het oudere personeel, dat misschien slechts enkele jaren van den pensioengerechtigden leeftijd verwijderd is. Door de stijging der loonen neemt het bedrag hunner pensioenaanspraken plotseling toe, terwijl het in het fonds aanwezige kapitaal, waaruit die pensioenen bekostigd zullen moeten worden, hetzelfde blijft en voor de plotseling sterk verhoogde pensioenaanspraken onvoldoende is, omdat het is opgebouwd uit premiestortingen, gedaan in een tijd, toen de loonen op een belangrijk lager niveau lagen.

De aard der beleggingen kan natuurlijk ook een rol spelen. De invloed van dezen factor treedt echter gewoonlijk op den achtergrond, omdat de beleggingen veelal voor een groot deel zullen bestaan uit vaste rente dragende fondsen, waarvan de beurswaarde slechts betrekkelijk geringe wijzigingen kan ondergaan.

Vermijding van het bijzondere risico bij variabele pensioenen.

Door schrijver dezes is gezocht naar een oplossing, waarbij, met behoud van een redelijke pensioenverzekering en een niet te zwaren premielast, het risico, gelegen in de geschetste variabele pensioenregelingen, wordt vermeden. Het is duidelijk, dat de fout van de beschreven regelingen hierin gelegen is, dat daarbij pensioenaanspraken worden toegekend, in verhouding staande tot het genoten loon, zonder dat de zekerheid bestaat, dat de gelden, waaruit die verplichtingen moeten worden voldaan, inderdaad aanwezig zullen zijn. De opzet van een variabele pensioenregeling dient principieel anders te zijn: *geen toekenning van pensioenaanspraken, wanneer niet redelijkerwijze vaststaat, dat het kapitaal, waaruit die aanspraken moeten worden bekostigd, ook beschikbaar zal zijn op het tijdstip, dat de uitkeeringen een aanvang zullen nemen.* Het is nu eenmaal niet mogelijk te voorspellen op welke hoogte de loonen over dertig, veertig jaren zich zullen bewegen. Men dient dan echter ook geen verplichtingen op zich te nemen, waarbij met eventuele belangrijke schommelingen in het loonpeil niet of slechts op zeer onvoldoende wijze wordt rekening gehouden.

De practische uitwerking.

Men kan, naar het mij voorkomt, aan het geschetste bezwaar tegemoet komen door een pensioenregeling, waarbij de pensioenen worden opgebouwd gedacht uit een minimumpensioen, dat onder alle omstandigheden gewaarborgd kan worden geacht, plus verhoogingen van dat minimumpensioen, die berekend worden naar de mate, waarmee de door de deelgenooten betaalde premieën uitgaan boven hetgeen vereischt wordt ter financiering van het minimumpensioen. Het pensioen, dat een deelgenoot te zijner tijd zal ontvangen,

wordt dus opgebouwd uit het minimumpensioen plus pensioenaccumulaties voor elk jaar, dat hij méér premie heeft betaald dan voor veiligstelling van dat minimumpensioen noodzakelijk was. Hoe hoger de betaalde premie was, des te grooter zijn de pensioenaccumulaties en des te hoger zal dus het pensioen zijn, dat te zijner tijd zal worden genoten. Gaat een deelgenoot meer verdienen, doordat hij in een hogere salarisklasse overgaat of doordat het algemeene peil van loonen en salarissen stijgt, dan zullen zijn pensioenaanspraken met grootere bedragen opklimmen dan vóórdien het geval was. Geraakt de deelnemer, door welke oorzaak ook, in later jaren weer op een lager salarispeil, dan zullen vanaf dat oogenblik zijn pensioenaanspraken met geringere jaarlijksche bedragen opklimmen dan tevoren. In elk geval behoudt hij echter ten volle alle aanspraken, waarvoor hij in de jaren dat hij een hoger salaris ontving, betaald heeft.

Grootere veiligheid voor het pensioenfonds.

De gepensioneerde krijgt dus een pensioen, dat met groote benadering wiskundig equivalent is aan de premiebetalingen, die door hem en/of den ondernemer zijn gedaan gedurende zijn geheelen diensttijd. In een tijd, dat de loonen een snelle stijging te zien geven, bestaat geen gevaar, dat het pensioenfonds plotseling enorme tekorten gaat toonen, die zich over jaren kunnen uitstreken en dan gewoonlijk nog aangroeiën, met alle ernstige gevolgen van dien, waarbij de gedupeerden gewoonlijk niet diegenen zijn, die feitelijk het deficit hebben veroorzaakt. Bij een daling van de loonen behouden de pensioengerechtigden de aanspraken, waarvoor zij in betere jaren betaald hebben.

Verdere voordeelen van het voorgestelde systeem.

Het zal duidelijk zijn, dat de aangegeven regeling het voordeel heeft van een groote soepelheid en aanpassingsvermogen aan gewijzigde omstandigheden. Dit is van veel belang, juist omdat in een tijdsverloop van enkele tientallen jaren tal van factoren wijzigingen kunnen ondergaan, waaraan men bij den opzet van het fonds nauwelijks ten volle aandacht kan schenken, laat staan exacte berekeningen maken. Door het aangegeven systeem, waarbij het pensioen ontstaat uit een minimumpensioen, dat redelijkerwijze onder alle omstandigheden veilig kan worden geacht, vermeerderd met jaarlijksche accumulaties, is bij voorbaat een groote vrijheid in de toekomstige pensioenen gelaten, afhankelijk van de omstandigheden, die zich zullen voordoen, terwijl actuariel alle toegekende aanspraken automatisch veilig zijn gesteld.

Men kan de opmerking maken, dat, wanneer na een langdurige periode, waarin de loonen betrekkelijk geringe fluctuaties te zien hebben gegeven, er een onverwachte snelle stijging optreedt, het pensioen van de oudere personeelleden, die niet meer over een groot aantal jaren zullen kunnen „accumuleeren” onder de nieuwe tijdsomstandigheden misschien onvoldoende zal worden geacht. Dit is echter geen bezwaar tegen het stelsel, dat beoogt een pensioenregeling te geven, waarbij naast een groote mate van soepelheid tevens de zoo noodzakelijke veiligheid der aanspraken zoo goed mogelijk is gewaarborgd. Wenscht men te eeniger tijd in de pensioenregeling of den pensioengerechtigden leeftijd een wijziging aan te brengen om welke reden ook, dan kan men dit in het kader van het stelsel zeer gemakkelijk doen, bijv. door tijdelijk van de jongere personeelleden een suppletie-premie te heffen ten behoeve van de oudste leden. De onderneming kan natuurlijk ook een bedrag ineens uit de overwinst in het fonds storten. Of men kan de jaarlijksche accumulaties tijdelijk lager stellen, om op die wijze een extra-reserve te vormen.

Een uitgewerkt voorbeeld.

Het is tenslotte wellicht nuttig om ook nog enkele cijfers te noemen, waaruit kan blijken, welke moge-

lijkheden het systeem biedt en hoe ongeveer de verhoudingen worden tusschen de premielast en de te verkrijgen pensioenen. Bij een premie van 8 pCt. van het loon, toetredingsleeftijd niet hooger dan 30 jaar, pensioengerechtigden leeftijd 65 jaar, gaat de regeling volgens een vereenvoudigd schema er als volgt uitzien:

Verhoging van het toekomstig ouderdompensioen per dienstjaar zoolang de deelgenoot is jonger dan 45 jaar ouder dan 45 jaar		
f 800,—	—	—
„ 1000,—	f 6,—	f 3,—
„ 1200,—	„ 12,—	„ 6,—
„ 1600,—	„ 24,—	„ 12,—
„ 2000,—	„ 36,—	„ 18,—
„ 2400,—	„ 48,—	„ 24,—

Er is hierbij ondersteld, dat het minimumpensioen f 600 per jaar bedraagt. Dit kan worden toegekend uit de premie van 8 pCt. van een loon van f 800 per jaar, naar berekening leert. Voor alle personen, wier loon hooger is, zal het toekomstige pensioen ook hooger kunnen zijn dan het minimumpensioen, waarvoor bovenstaand schema als illustratie is bedoeld. Een voorbeeld moge dit nog nader toelichten. Veronderstel, dat een deelgenoot op zijn 22ste jaar toetreedt en tot zijn dertigste jaar een salaris van f 1200 geniet, vervolgens gedurende 25 jaar f 2000 ontvangt, en daarop tot aan zijn 65e, dus gedurende 10 jaar, f 2400. Het pensioen, dat hij alsdan zal genieten, bedraagt f 1656, als volgt berekend:

Minimum pensioen	f 600
Verhoogingen volgens tabel:	
8 dienstjaren salaris „ 1200	8 × 12 = „ 96
15 „ „ „ 2000	15 × 36 = „ 540
10 ¹⁾ „ „ „ 2000	10 × 18 = „ 180
10 „ „ „ 2400	10 × 24 = „ 240
totaal uiteindelijk pensioen	f 1656

¹⁾ Boven 45 jaar.

Bij de berekening is ondersteld, dat de door het fonds gekweekte rente 4 pCt. bedraagt. Als sterf-tafel is de tusschentijdsche sterf-tafel, G.M.B., Nederland 1931—1935, gekozen. Rekent men verschillende gevallen na, dan blijkt, dat onder normale omstandigheden het pensioen op 65-jarigen leeftijd door-egenomen ongeveer 60 à 70 pCt. bedraagt van het genoten loon.

Het spreekt natuurlijk vanzelf, dat in elk systeem van pensioenvoorziening, mits wetenschappelijk berekend, de uit te keeren pensioenen equivalent zullen zijn aan de verrichte stortingen. Het komt er echter op aan een systeem te kiezen, dat zooveel mogelijk waarborgen biedt, dat het niet in déconfiture kan geraken onder den invloed van factoren, die bij den opzet van het pensioenfonds niet in cijfers zijn uit te drukken. Het aangegeven systeem heeft het voordeel, dat daarbij naast de zoo noodzakelijke soepelheid tevens de grootste veiligheid is gewaarborgd met behoud van de eischen, die men aan de pensioenvoorziening in het particuliere bedrijf vrij algemeen stelt, n.l. een variabele pensioenregeling, doch dan met vermindering van risico's, die de deelnemers voor hoogst onaangename consequenties zouden kunnen plaatsnemen of de ondernemers zouden noodzaken tot het aanvaarden van verplichtingen, waarvan de omvang niet kan worden becijferd.

Andere vraagstukken.

In het bovenstaande is een vraagstuk besproken, dat in het bijzonder bij de variabele pensioenregelingen aan den dag treedt. Er rijzen daarnaast bij de pensioenvoorziening in het particuliere bedrijf nog andere belangrijke problemen, bijv. dat inzake de teruggave van de door personeel en/of ondernemer gestorte premien bij tusschentijdsch verlaten van den dienst, die in het kader van dit artikel evenwel niet konden worden opgenomen. Dr. J. B. D. DERKSEN.

CONTRABANDE-CONTRÔLE IN NEDERLAND.

In een vorig artikel ¹⁾ behandelde ik de moeilijkheden, welke de Nederlandsche handel in den oorlog 1914—1918 ondervond, in het bijzonder van de contrabandebepalingen. In verschillende opzichten is de situatie thans niet gelijk aan die van 1914—1918. Daarom zullen thans de aandacht hebben:

II.

De belemmeringen van den Nederlandschen import sinds September 1939.

Relatieve en absolute contrabande.

Het principieele onderscheid van relatieve en absolute contrabande werd gehandhaafd. Maar terwijl in den oorlog 1914—'18 tenslotte uitgebreide lijsten waren uitgevaardigd, aangevende wat als absolute en wat als relatieve contrabande werd beschouwd, publiceerde Engeland in begin September 1939 — en Frankrijk deed spoedig hetzelfde, terwijl Duitschland op 12 September volgde, toen het de iets gunstiger regeling van de Prisenordnung van 28 Augustus 1939 wijzigde — een naar den vorm beperkte lijst, die evenwel zoo vaag in redactie is, dat vrijwel alles als contrabande valt te beschouwen. Deze vaagheid brengt voor handel en scheepvaart een uitermate bedenkelijke onzekerheid mede en terecht heeft onze Regeering hiertegen geprotesteerd ²⁾. Men mag dan de scheiding tusschen beide categorieën hebben gehandhaafd, zulks neemt niet weg, dat van de grondgedachte der scheiding in de twee soorten niet veel meer is terug te vinden en thans eerst recht talloze goederen als absolute contrabande worden beschouwd, die zeker voor een groot gedeelte ook voor niet-militaire doeleinden worden gebezigd ³⁾.

Wel heel duidelijk blijkt dit uit de mededeelingen over de recente practijk van het Pijshof te Hamburg, dat „nasse mechanische Holzmasse” als absolute contrabande beschouwt, daar men daaruit weliswaar geen kruit kan fabricceeren, doch wel het papier, dat voor verpakking en verdere verzorging van de munitie kan worden gebruikt ⁴⁾. Men zal er voorts van moeten uitgaan, dat het onderscheid van geen belang meer is door de leer der voortgezette reis, daar men relatieve contrabande ook zal prijs maken, indien zij via een neutraal land den vijand zou bereiken ⁵⁾.

Bewijs van de bestemming der goederen.

Hoe de prijsrechtspraak zich ten aanzien van het bewijs van de bestemming zal ontwikkelen, valt thans nog niet na te gaan. Engeland en Frankrijk hebben te dien aanzien nog geen regelen gepubliceerd, met uitzondering van de Engelsche „Trading with the Enemy Act” ⁶⁾, die in artikel 2 de mogelijkheid scheidt, dat neutrale handelaren in Nederland als

vijand worden beschouwd. Terecht heeft onze Regeering zich het recht voorbehouden om te protesteeren, indien aldus Nederlandsche onderdanen schade zouden lijden ⁷⁾. In de Deutsche Prisenordnung van 28 Augustus 1939 is hoofdzakelijk de L.Z.D. gevolgd, doch afgewacht dient te worden, hoe de prijsrechtspraak deze regelen zal toepassen ⁸⁾.

De houding van de Nederlandsche Overheid.

De omstandigheid, dat bij den aanvang van den in September 1939 ingetreden oorlogstoestand door Engeland en Frankrijk geen regelen zijn uitgevaardigd met betrekking tot het bewijs van de bestemming der goederen, bracht niet mede, dat handel en scheepvaart gerust waren ten aanzien van den aanvoer van goederen van overzee. Het bleek reeds spoedig, dat de Regeering van oordeel was, dat niet een particulier lichaam als de N.O.T., doch zij zelve voor den invoer in Nederland te waken had. Nu waren, ondanks het voortreffelijke en onmisbare werk van de N.O.T., in de latere jaren ongetwijfeld groote moeilijkheden gerezen.

Terwijl eenerzijds de N.O.T., als particulier lichaam, de noodzakelijkheid inzag van een oriëntering naar Engeland's wenschen, opdat althans zoo veel mogelijk in de behoeften van ons land kon worden voorzien — behoeften ten aanzien van het eigen gebruik én van het instandhouden van den uitvoer — en daarnaar handelde, hield onze Regeering vast aan een onbuigzame onzijdigheidspolitiek, waarnaar zij van haar kant handelde. Kreeg de N.O.T. met veel moeite gedaan, dat schepen met mais in Engeland werden losgelaten, dan kon het voorkomen, dat tegelijkertijd mais naar België, door Duitschland bezet gebied, werd uitgevoerd. Aldus kwam de Regeering er tenslotte toe in overweging te nemen een algemeen uitvoerverbod, waarbij door het verleenen van consenten toch de uitvoer mogelijk zou blijven, maar elk geval nauwkeurig zou worden nagegaan en overwogen ⁹⁾.

De invoernoodwet van 9 September 1939.

In deze richting nu zocht de Regeering in 1939 de oplossing. Tot stand kwam de wet van 9 September 1939, de z.g. invoernoodwet ¹⁰⁾. Volgens deze wet is de invoer van nader aan te wijzen goederen of soorten van goederen verboden, behoudens indien daartoe vergunning is verleend door den Minister of door een door dezen aan te wijzen persoon of lichaam. De goederen worden slechts ten invoer toegelaten, indien zij zijn geadresseerd aan dengene, krachtens wiens vergunning de invoer plaats heeft. De Minister stelt de voorwaarden vast, waaronder vergunning zal worden verleend. Daartoe kan behooren het stellen van een bankgarantie of van een andere zekerheid, die zonder formaliteit ten behoeve van den Staat verbeurd wordt verklaard, indien de voorwaarden niet zijn nagekomen. Het invoeren zonder ver-

¹⁾ Zie E.-S.B. van 20 Maart jl. blz. 217.

²⁾ Zie Oranjeboek van de Nederlandsche Regeering van November 1939, blz. 11—13.

³⁾ Dit geschiedde ook in den oorlog 1914—'18 reeds; zie Verzijl, *Le droit des prises de la grande guerre*, blz. 738.

⁴⁾ Zie „Frankfurter Zeitung und Handelsblatt” van 29 Januari 1940, Ochtendblad.

⁵⁾ Zie aldus ook Verzijl, *Modern Contrabanderecht in Nederlandsch Juristenblad* van 10 Februari 1940, blz. 132; en Telders, a.w. blz. 59. Ten aanzien van dit punt zal wel niet kunnen gelden wat Van Eysinga, a.w. blz. 234 (in 1928) opmerkt, nl. dat zonder twijfel de groote codificatie van het onzijdigheidsrecht van 1907—1909 een veel belangrijker rol zal moeten spelen dan velen thans nog durven denken. Wel zal bij een eventueelen herbouw van de internationale rechtsorde aandacht hieraan moeten worden besteed. Indien opnieuw buiten die rechtsorde om een oorlog mocht ontstaan, moeten de neutralen een betere positie kunnen innemen dan ook thans weer het geval blijkt te zijn.

⁶⁾ Zie Butterworths *Emergency Legislation Service*, Londen 1939, blz. 560—561.

⁷⁾ Zie Oranjeboek blz. 13—14.

⁸⁾ Op 10 Februari 1940 werd het Nederlandsche stoomschip Burgersdijk van de Holland-Amerikalijn door een Deutsche duikboot nabij de Engelsche kust getorpedeerd. Onder de lading was 4000 ton tarwe, geheel geconsigneerd aan de Nederlandsche Regeering. Duitschland beriep zich op artikel 23 der Prisenordnung (= artikel 31 L.Z.D.). Volgens dit artikel wordt de vijandelijke bestemming van absolute contrabande aangenomen, o.a. wanneer het schip een vijandelijke haven zal (soll) aandoen of de vijandelijke strijdmacht ontmoeten, alvorens de onzijdige haven te bereiken, waarheen de goederen volgens de ladingpapieren bestemd zijn. Dat het schip naar een Engelsche haven zou gaan, stond niet vast, evenmin als de onvermijdelijke ontmoeting met den vijand. Bovendien geldt deze bepaling voor absolute contrabande, terwijl voedingsmiddelen volgens de Prisenordnung relatieve contrabande zijn.

⁹⁾ Zie Van Manen, a.w. passim.

¹⁰⁾ Staatsblad 1939 no. 639 R.

gunning is strafbaar gesteld. Aldus heeft de Regeering tegenover importeurs zeker niet minder bevoegdheden met betrekking tot den invoer van goederen in oorlogstijd dan 25 jaren geleden de N.O.T.

Er is evenwel één bijzondere moeilijkheid. De Regeering heeft wel de verplichting zorg te dragen voor de voorziening van Nederland en voor de instandhouding van het Nederlandsche bedrijfsleven, maar zij dient tevens te waken voor de onzijdigheid. Zij kan den handel aan banden leggen, zij kan uit- en invoer regelen, maar zij kan noch zal daarbij eenzijdig te werk gaan. Zij zal wel niet werken met verklaringen, inhoudende, dat bepaalde goederen niet naar een bepaald land zullen gaan. Nu is ook op dit gebied de situatie in 1939 geheel anders dan in 1914. De Regeering heeft thans veel meer gegevens tot haar beschikking betreffende voorraden in Nederland, zoodat mede betreffende den in-, uit- en doorvoer. Door de moderne handelsovereenkomsten, door regelingen inzake clearing en contingentering heeft zij, veel meer dan in 1914, mogelijkheden tot beheersching van den handel. Het is niets ongewoons voor haar om den invoer uit en den uitvoer naar een bepaald land te regelen.

De invoernoodwet bleef tot nu toe zonder resultaat.

Indien het haar mocht gelukken met de ons omringende landen overeenstemming te bereiken betreffende de uitvoering van de invoernoodwet, dan is een goede regeling wellicht te bereiken. Wel rijst de vraag, of niet daarnaast ook voor den particulier nog een taak is weggelegd. Over de resultaten, die op den door de Regeering ingeslagen weg zullen worden verkregen, valt thans nog niets te zeggen. Zelfs is de wet in zoverre nog niet in werking getreden, dat tot heden geen goederen of goederensoorten zijn aangewezen, waarvan de invoer is verboden. Wel is op 12 October 1939 voor de uitvoering der wet ingesteld de Algemeene Nederlandsche Invoercentrale¹¹⁾, A.N.I.C. geheeten, en werd op 11 November d.a.v. de in artikel 7 der wet genoemde commissie van advies benoemd¹²⁾.

Men mag aannemen, dat de onderhandelingen met het buitenland tot opschorting van de taak der A.N.I.C. hebben geleid.

De houding van den Nederlandschen importhandel.

Inmiddels moesten, zonder den steun van een centraal orgaan, scheepvaart en overzeesche handel voortgang vinden. Onzekerheid over wat als contrabande zou worden beschouwd, onwetendheid ten aanzien van de vraag, wanneer de vijandelijke bestemming van naar Nederland geconsigneerd goed zou worden aangenomen, drukten zwaar. Verbeurdverklaring van het goed niet alleen, maar ook van het schip en zelfs vernietiging van het schip door duikboten lagen in het verschiet en werden werkelijkheid. Dat allereerst de reederijen de uiterste voorzichtigheid gingen betrachten, ligt voor de hand. Als algemeene regel toch kan gelden artikel 40 der L.Z.D., bepalende, dat ook het schip, dat contrabande vervoert, kan worden prijsverklaard, indien de contrabande, berekend naar de waarde, het gewicht, den omvang of de verschuldigde vracht, meer dan de helft der lading zou uitmaken.

Daarbij moet rekening worden gehouden met de zeer groote waarschijnlijkheid, dat de Engelsche prijsrechter met nog andere maatstaven zal werken, zoodat valsche scheepspapieren en wetenschap van den kapitein¹³⁾. Zonder een N.O.T., met een A.N.I.C.,

¹¹⁾ Nederlandsche Staatscourant van 12 October 1939 no. 200.

¹²⁾ Nederlandsche Staatscourant van 11 November 1939 no. 227.

¹³⁾ Zie Verzijl, Prijsverklaring van onzijdige schepen (II), Nederlandsch Juristenblad van 20 Januari 1940 blz. 61 vlg.

die nog niet in werking was getreden, was de situatie bovenal voor de scheepvaart moeilijk. Men kon niet veel doen.

De Kamers van Koophandel.

Men kon aan de Kamers van Koophandel en Fabrieken in Nederland, die talloze verklaringen ten behoeve van den handel afgeven, verklaringen vragen en in sommige gevallen kon hieraan inderdaad gevolg worden gegeven. Maar die verklaringen zijn officieele verklaringen en de Kamers zijn openbare lichamen, die evenmin als de Regeering, die over haar het oppertoezicht uitoefent, daden kunnen verrichten, die niet geacht kunnen worden in overeenstemming te zijn met onze neutraliteitspolitiek.

Zoo kunnen zij bijv. niet voldoen aan verzoeken om verklaringen, dat bepaalde goederen niet bestemd zijn om naar Duitschland te worden uitgevoerd, evenmin, dat de goederen bestemd zijn, hetzij voor verbruik binnenslands, hetzij voor heruitvoer naar de Nederlandsche overzeesche gebieden of naar neutrale staten. Zelfs de verklaring, dat de goederen bestemd zijn voor verbruik binnenslands of de verklaring, dat de goederen bestemd zijn voor verbruik bijv. in België, is niet goed te geven, daar de Kamers niet de middelen hebben om na te gaan, wat met het goed gebeurt, noch de noodige waarborgen zich terzake kunnen verschaffen. Zoo laat zich denken, dat zich een systeem heeft ontwikkeld, waarbij dergelijke verklaringen door een Engelschen consulair ambtenaar worden afgegeven, die daarvoor de noodige waarborgen verlangt. En het zal in het bijzonder tegen deze door de exporteurs te verstrekken waarborgen zijn, dat het in den aanvang genoemde wetsontwerp, voorziening voorstelt¹⁴⁾.

Navicerts.

Hier komt onwillekeurig de herinnering op aan het stelsel der „navicerts”, waarover de pers zoveler en verwarrende berichten geeft. Het is van belang na te gaan wat dit stelsel is. De gedachte, die er aan ten grondslag ligt, is zowel eeuwenoud als logisch¹⁵⁾. Het vond zijn eigen uitwerking en zijn benaming in den oorlog 1914—'18. „Navicert” is het telegramcodewoord voor navigation-certificate. Van Amerikaansche zijde werd naar een systeem gestreefd, waarbij het onderzoek van belligerente — i.c. Geallieerde — zijde eenvoudiger en minder tijdrovend zou geschieden. Daartoe nu werd een stelsel bedacht, dat door den bekenden Amerikaanschen volkenrechtsgelerde Brown Scott kort en bondig als volgt wordt omschreven: „a system whereby particular consignments of goods to neutral countries adjacent to enemy territory during the World War were given a commercial passport by the British Government before they were shipped¹⁶⁾”.

Uit deze omschrijving blijken duidelijk de kenmerken van het systeem. Vóór de verlading moeten de particulieren, die goederen over zee verzenden, een legalisatie hebben van het Britsche Gouvernement. Daarbij is het dan in het bijzonder te doen om de zekerheid, dat de eindbestemming der goederen niet zoodanig is, dat zij als contrabande moeten worden beschouwd. Voorts heeft het uiteraard betrekking op de verscheping van goederen van een neutraal land naar een der neutrale landen nabij het territoir

¹⁴⁾ Vgl. De Nederlandsche Werkgever van 8 Februari 1940.

¹⁵⁾ Zie bovenal H. Ritchie, The „navicert” system during the world war, Carnegie Endowment for International Peace, Division of International Law, monograph no. 2, Washington 1938; zie voorts Van Manen, a.w. Vierde Deel blz. 53 vlg. en artikelen in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 4 en 5 Maart, avondbladen B.

¹⁶⁾ In het voorwoord voor de bovengenoemde studie van Ritchie.

van den vijand. Zoo gold het stelsel, dat in Maart 1916 in werking trad, in de eerste jaren speciaal voor den uitvoer van goederen van de Vereenigde Staten van Amerika naar de Scandinavische landen, later ook van de Zuid-Amerikaansche staten naar deze landen. Voor Nederland was het overbodig, daar de uitvoer van goederen van de Vereenigde Staten naar Nederland geschiedde, nadat de N.O.T. haar bewijsstukken had gezonden, waardoor eveneens een uitgebreid onderzoek naar de bestemming van de zijde der Geallieerden achterwege bleef.

De reeder of koopman kon van het systeem der „navicerts” gebruik maken, doch was daartoe niet verplicht. Wel valt er op te wijzen, dat de Amerikaansche Shipping Act 1916 een bepaling bevatte en nog bevat, die het de Regeering mogelijk maakt vervoerders te dwingen om goederen van exporteurs aan te nemen, die niet gedekt zijn door „navicerts”¹⁷⁾. Dit vrijwillige karakter ging tenslotte door allerlei omstandigheden verloren, bovenal door het deelnemen aan den oorlog van de Vereenigde Staten. Tenslotte werden de „navicerts” ook voor Nederland verplichtend gesteld, toen de Geallieerden den invoer over zee gingen rantsoneeren. Zij werden dan afgegeven tot bepaalde quota voor de goederen, die hetzij aan de Regeering, hetzij aan de N.O.T. waren geconsigneerd.

Het behoeft niet te verwonderen, dat ook thans wederom van „navicerts” wordt gebruik gemaakt. Dat dit stelsel geen inbreuk maakt op onze neutraliteit is uit het voorgaande duidelijk, al wordt zulks van Duitsche zijde betoogd¹⁸⁾. Bovendien is de beslissing over de wenschelijkheid van contrôle vóór de verzending der goederen aan het land, waar deze verzending geschiedt. Dat zou slechts Nederlandsch-Indië kunnen zijn, nimmer Nederland. Normaal betreft het verscheperingen van Amerikaansche staten, bovenal van de Vereenigde Staten. Niet als in 1916 echter zijn verzendingen naar Nederland uitgeschakeld, daar een N.O.T. thans niet bestaat en de A.N.I.C. nog niet werkt. Wordt dan ook in Amerika een „navicert” voor vervoer naar Nederland gevraagd, dan zal het Britsche Gouvernement inlichtingen inwinnen over den ontvanger in Nederland.

De Vereenigde Staten schijnen ook thans geen bezwaren te hebben. Daarop wijst o.a. de laconieke verklaring van Morgenthau in een persconferentie, dat geen klachten door zijn Ministerie zijn ontvangen betreffende het „navicert”-systeem¹⁹⁾. Dat blijkt ook uit een voortreffelijke studie, gepubliceerd door The American Society of International Law, waaraan de meest vooraanstaande Amerikaansche volkenrechtsgeleerden hebben medegewerkt en die blijk geeft van groote feitelijke kennis²⁰⁾.

Ontworpen werd een conventie, bevattende de rechten en plichten der neutrale staten in den zee- en luchtoorlog. Daarin is bepaald, dat een neutrale staat certificaten van neutraliteit mag afgeven. Daartoe moet de staat dan o.a. vastgesteld hebben, dat de goederen niet voor den vijand bestemd zijn. Alle belligerenten hebben de bevoegdheid zich van de juistheid te vergewissen. Zelfs wordt de mogelijkheid voorzien, dat quota door een belligerent worden vastgesteld.

In een derde, tevens het slotartikel zullen de moeilijkheden voor den Nederlandschen uitvoer worden beschouwd.

Mr. H. FORTUIN

¹⁷⁾ Zie American Import & Export Bulletin, January 1940, blz. 19.

¹⁸⁾ Zie o.a. Nieuwe Rotterdamsche Courant van 4 Maart 1940, Avondblad B.

¹⁹⁾ Zie Nieuwe Rotterdamsche Courant van 8 December 1939, Ochtendblad A.

²⁰⁾ Supplement to the American Journal of International Law, volume 33—1939.

OPLEIDING TOT PRACTISCH ECONOMISCH ONDERZOEKER.

De heer Gerlof Verwey heeft onlangs in dit weekblad¹⁾ de wenschelijkheid geuit van een wetenschappelijke opleiding voor beleggingskundige. Het is toe te juichen, wanneer uit de kringen van het bedrijfsleven de aandacht wordt gevestigd op de noodzakelijkheid van een opleiding van economen, die practisch-economische vraagstukken kunnen hanteeren. In dit geval is daartoe zeker reden, ondanks het feit, dat ons inzicht iets afwijkt — zooals hieronder zal blijken — van dat van den heer Verwey. Daarbij stellen wij onmiddellijk op den voorgrond, dat dit punt een ruimere behandeling verdient dan uiteraard in het genoemde artikel kon plaats vinden.

Het vak van beleggingsdeskundige vormt een onderdeel van een algemeen vak, dat den naam zou kunnen dragen van practisch economisch onderzoek, om het meer gangbare, maar niet Nederlandsche, begrip „economische research” te vermijden.

Om dit aan te toonen, nemen wij als uitgangspunt het beroep van beleggingsdeskundige. Wat is voor dit beroep — naast de practische ervaring in effecten- en beurszaken en een zeker „Fingerspitzengefühl” — aan wetenschappelijke kennis vereischt? Dat zijn om de voornaamste vakken te noemen:

- 1o. Geld-, bank- en creditwezen.
- 2o. Conjunctuurleer en internationale handel.
- 3o. Bedrijfsleer en balansanalyse.
- 4o. De leer van de Staatsfinanciën.
- 5o. Statistiek.
- 6o. Het behandelen van practisch economische vraagstukken.

Wat blijkt nu uit deze opsomming? Dat het terrein van een beleggingsdeskundige voor een belangrijk deel samenvalt met de eischen, welke aan een economisch onderzoeker moeten worden gesteld.

Een eenvoudig voorbeeld moge dit duidelijk maken. Stel de beleggingsafdeeling van een financieele instelling interesseert zich voor de toekomst van scheepvaartandeelen. Dan zal toch eerst een onderzoek moeten worden ingesteld naar de naaste toekomst van de scheepvaart. Dit vraagstuk brengt den onderzoeker (in vredestijd) op het terrein van den internationalen handel en de conjunctuur. Is men tot een beter inzicht op dit gebied gekomen, dan vragen de afzonderlijke scheepvaartmaatschappijen de aandacht, daarmede ook bepaalde landen en productenmarkten. Het onderzoek naar de scheepvaartmaatschappijen vereischt het maken van balansanalyses, enz. Uit deze korte opsomming volgt reeds, dat dit onderzoek, dat voor een juiste beoordeeling zoo ruim moet worden opgevat, kennis van verschillende gebieden vereischt.

Het terrein van beleggingsdeskundige is zoo ruim, dat wij ons afvragen, of één persoon al deze gebieden kan omvatten. In de Vereenigde Staten hebben de groote beleggingsinstellingen daarom ook reeds specialisten voor de verschillende gebieden aangesteld²⁾.

Wat echter in ons land ontbreekt, zijn niet in de eerste plaats beleggingsdeskundigen, maar goede practische onderzoekers op economisch gebied. De opleiding voor dit vak is tot voor kort volkomen verwaarloosd. De weinigen, die er zijn, hebben zich de daarvoor noodzakelijke kennis en ervaring door scholing in economische instituten verworven. Het feit, dat thans geroutineerde krachten op dit gebied uiterst zeldzaam en buiten de economische instituten bijna niet te krijgen zijn, spreekt wel een duidelijke taal.

Het vak van beleggingsdeskundige is o.i. een verdere specialisatie van het algemeene beroep van econo-

¹⁾ Zie zijn artikel „Kan beleggingsbeheer op een vastere basis worden gebracht?” in E.-S.B. van 7 Febr. jl.

²⁾ Zie het grafische overzicht van de beleggingsafdeeling van Mackubin, Legg & Company, opgenomen in een artikel van den heer B. H. A. Meyerink over „Nieuw bloed in onze beleggingsmarkt” (E.-S.B. van 20 April 1938).

misch onderzoeker. Men zal het bij een verdere ont-wikkeling kunnen vergelijken met het beroep van accountant, al zal het waarschijnlijk ook in de toekomst niet dezelfde beteekenis verkrijgen³⁾). Evenwel is het niet noodzakelijk hiervoor thans reeds een speciale opleiding in het leven te roepen.

Een eerste eisch is om het vak van economisch onderzoeker als *essentieel* onderdeel van de economische studie te beschouwen. Een stap in deze richting is reeds gedaan door de Nederlandsche Economische Hoogeschool met de instelling van een lectoraat in de methoden van economisch onderzoek; dit onderwijs draagt echter nog een facultatief karakter. Tekenend voor de tot dusverre bestaande leemte op dit gebied is, dat dit vak zich reeds in een betrekkelijk groote belangstelling mag verheugen. De *goede* studenten, die zich niet in een bepaalde richting hebben gespecialiseerd, voelen behoefte aan eigen werkzaamheid⁴⁾). Het is onze stellige overtuiging, die gebaseerd is op de wenschen uit de practijk en een ervaring van ongeveer 10 jaar op dit gebied, dat dit onderdeel van de economische wetenschap verder moet worden uitgebouwd en, waar het nog niet bestaat, ter hand zal moeten worden genomen. Zoo niet, dan zal men zich moeten realiseeren, dat de studie in de economische wetenschappen niet aansluit op de eischen, welke de practijk — en hiermede bedoelen wij niet alleen het bedrijfsleven, maar ook de Overheidsinstanties — meer en meer op dit gebied gaat stellen.

Want er bestaat niet alleen behoefte aan beleggingsdeskundigen, maar ook aan marktonderzoekers, onderzoekers op conjunctuur-, monetair- en agrarisch gebied, deskundigen op het gebied van de economische en financieele journalistiek en op vele andere gebieden van het economisch leven. Daarom is als basis eerst de algemeene opleiding tot economisch onderzoeker noodig en zoodra deze verkregen is, kan de verdere specialisatie zich voltrekken. v. d. V.

³⁾ Bij de wetenschappelijke behandeling van beleggingsvraagstukken zijn nog twee richtingen te onderscheiden, nl. het beheeren van particuliere vermogens en het adviseeren daarover en het beroepmatig beleggen van gelden van anderen. In het eerste geval zal men een allround inzicht op dit gebied moeten hebben, in het tweede kan men volstaan met specialisten, waarbij de leider dan ondernemerskwaliteiten van bijzonderen aard moet bezitten.

⁴⁾ Om misverstand te voorkomen, moeten wij er met nadruk op wijzen, dat niet iedere student in de economische wetenschappen voor dit soort werk geschikt is.

DE AANSTAANDE WINSTBELASTING.

Volgens art. 5 van het bij Koninklijke Boodschap van 13 Januari 1940 ingediende Ontwerp van Wet tot heffing van een Winstbelasting, zal de winst worden berekend door vergelijking van het bedrijfsvermogen aan het eind met dat aan het begin van het jaar.

Het ontwerp vermeldt niet, dat men bij deze vergelijking rekening zal moeten houden met eventuele wijzigingen in de koopkracht van het geld. Doet men dat echter niet, dan zal, indien bij eventuele depreciatie van het geld tot de helft van zijn oorspronkelijke waarde het vermogen van bijv. f 100.000 tot f 200.000 blijkt te zijn gestegen, ten onrechte een winst van f 100.000 worden aangenomen, terwijl er reëel geen winst is en dus de belasting uit het vermogen zal moeten worden voldaan. Mocht daarentegen het prijspeil tot de helft zijn gedaald, dan zal, indien het vermogen in den loop van het jaar van f 100.000 tot f 60.000 is teruggelopen, ten onrechte een verlies van f 40.000 worden aangenomen, terwijl reëel een winst van f 10.000 is gemaakt. In het eene geval wordt de belastingschuldige de dupe, in het andere de fiscus.

Door de in het artikel geopende mogelijkheid van schatting der baten en lasten overeenkomstig goed koopmansgebruik wordt dit bezwaar niet of in ieder geval onvoldoende ondervangen.

W. C. MEES R.AZN.

AANTEKENINGEN.

Overzicht van de Indische middelen over 1939.

Algemeen.

In de maand December brachten de landsmiddelen in totaal 53.3 millioenen op tegen 42.9 millioenen in dezelfde maand van het vorige jaar.

De voorloopige totale middelenopbrengst over het jaar 1939 bedroeg 531.7 millioenen; in het jaar 1938 werd 510.6 millioenen of 21.1 millioenen minder ontvangen.

De opbrengst der verschillende hoofdgroepen van middelen in vergelijking met de ramingen, bedroeg in millioenen Guldens onderscheidenlijk:

Groep	1939	1938	1937	1935	1931	1929
Belast.	303.4	291.7	290.8	208.-	253.6	344.2
Monopol.	39.1	37.7	36.4	36.6	60.8	82.3
Product.	60.1	53.9	70.1	37.9	45.5 ¹⁾	91.6 ¹⁾
Bedrijven	81.9	75.2	74.5	65.8	105.7	136.8
Div. mid.	47.2	52.1	43.6	31.3	49.9	52.2
Totaal ..	531.7	510.6	515.4	379.6	515.5	707.1

¹⁾ Exclusief goud en zilver.

Belastingen.

A. Voornaamste niet-kohierbelastingen.

Opbrengst in millioenen guldens

	1939	1938	1937	1935	1931	1929
Invoerrechten ¹⁾	59.-	50.4	55.8	47.8	57.8	95.4
Uitvoerrechten ²⁾	20.6	24.-	37.6	2.3	4.1	13.1
Acc. op petrol. ³⁾	11.6	11.3	10.7	10.6	11.2	12.9
Acc. op benzine ⁴⁾	28.4	24.7	24.8	19.4	18.-	18.1
Acc. op lucifers ⁵⁾	2.4	2.2	2.1	2.-	7.7	10.7
Acc. op tabak ⁶⁾	18.2	17.9	16.8	9.1	0.1	0.1
Accijns o. suiker ⁷⁾	6.4	6.4	6.6	6.-	—	—
Zegelrecht ⁸⁾	8.7	7.1	9.4	6.5	9.2	14.2
Loonbelasting ⁹⁾	24.7	19.5	21.6	17.1	—	—
Totaal	180.-	163.5	185.4	120.8	108.1	164.5

¹⁾ 10 ope. vanaf 1-1-31, 20 ope. vanaf 1-1-32, 50 ope. vanaf 15-6-32, nieuwe tariefwet vanaf 10-1-34 met 50 ope. Verlaging invoerr. sigaretten en -papier ing. 1-2-36. M.i. v. 28-10-36 zijn verschillende tarieven verlaagd en de ope. teruggebracht van 50 tot 25. M.i.v. 1-1-39 verhooging ope. van 25 tot 50.

²⁾ M.i.v. 25-11-36 is een extra uitvoerr. van 2 pCt. in werking getreden. Vervallen m.i.v. 25-2-38. Uitvoerr. op ondern. rubber vanaf 1-1-36. Na 1936 valt ook de bevolk.-rubber onder het uitvoerr. op ondernemingsrubber.

³⁾ 3½ c. per L. vanaf 1-6-21.

⁴⁾ 7½ c. per L. vanaf 1-6-21, 20 ope. vanaf 1-1-32, 33½ ope. vanaf 16-3-32, 13 c. per L. vanaf 1-1-35.

⁵⁾ M.i.v. 16-6-36 banderollesysteem.

⁶⁾ Vanaf 16-12-32 20 pCt. v.d. kleinhandelsprijs. Verhoging accijns op gekorven tabak en sigaretten ing. 1-2-36 tot 30 pCt.

⁷⁾ Vanaf 1-1-34 f 2 per 100 kg.

⁸⁾ Handelszegels verhoogd met 50 pCt. per 1-2-31. Immigratiezegel idem per 1-7-31.

⁹⁾ 4 pCt. van het loon vanaf 1-1-35 en 3 pCt. vanaf 1-1-38 en weer 4 pCt. vanaf 1-1-39.

Een beeld van den in- en uitvoer gedurende het jaar 1939 vindt men in het artikel „De Economische Toestand van Nederlandsch-Indië” op pag. 37 e.v. van het Econ.-Stat. Maandbericht van Maart 1940, dat een dezer dagen verschijnen zal.

Slachtbelastingen.

	Jaar-ram. (in duizendtallen guldens)					
	1939	1938	1937	1935	1931	1929
Rundslachtbel. . .	3.475	3.409	3.253	3.585	3.836	4.912
Varkenslachtbel.	575	721	689	688	1.012	1.353
Totaal ..	4.050	4.130	3.942	4.273	4.848	6.265

In 1933/1934 werden verschillende verlagingen doorgevoerd (Stbl. 1933 Nos. 378 en 352, Stbl. 1934 No. 700). Met ingang van 1 Januari 1937 is de wetgeving op het punt van de slachtbelastingen geunificeerd, waardoor het aantal tarieven is teruggebracht van 30 tot 16 en de belasting gemiddeld nogmaals met 20 à 25 pCt. is verlaagd.

De betalingen op de loonbelasting bedroegen				
	In duizendtallen gulden gedurende het jaar			
	1939	1938	1937	1936
Contante stortingen	11.320	9.188	10.120	8.443
Inhoudingen op salarissen van landsdienaren	7.621	5.763	6.232	6.636
Verkoop loonzegels	5.687	4.508	5.313	4.681
Betaling op aanslag	131	97	91	81
	24.759	19.556	21.756	19.841
Teruggaven ..	69	92	133	117
Totaal	24.690	19.464	21.623	19.724

B. Overzicht van de voornaamste kohierbelastingen.

	Jaar-ram. 1939	(In miljoenen gulden) opbrengst					
		1939	1938	1937	1935	1931	1929
Person.belast.	3.6	4.-	3.8	3.6	3.-	5.6	5.3
Inkomst.bel.	30.1	38.4	24.-	31.-	29.3	48.5	54.7
Vennootsch.b.	35.-	37.8	47.5	25.5	9.5	24.7	51.7
Verponding	7.-	5.3	4.2	5.2	7.5	14.4	6.9
Landel.ink.	22.2	22.6	24.2	25.2	24.3	34.5	36.8
Verm.belast.	1.1	1.3	1.2	1.2	1.-	--	--
Totaal	99.-	109.4	114.9	91.7	74.6	127.7	155.4

De vennootschapsbelasting en de landelijke inkomsten brachten in verslagperiode resp. 9.7 en 1.6 miljoen minder op dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, waartegenover een stijging staat bij de personeele-, inkomsten- en vermogensbelasting en verponding van resp. 0.2, 4.4, 0.1 en 1.1 miljoen.

Een vergelijkend overzicht betreffende de inkomsten- en de vennootschapsbelasting, alsmede de verponding volgt hieronder:

Belastingjaren	Netto ontvangsten. (In duizendtallen Guldens.)	
	Gedurende 1939	Gedurende 1938
Inkomstenbelasting		
1939	30.015	—
1938	5.589	27.031
1937	1.452	4 523
1936	474	1.015
1935	322	560
1934	285	365
1933 en v. j.	57	382
Boeten.....	162	155
Totaal ..	38.356	34.031
Vennootschapsbelasting		
1939	29.675	—
1938	2.589	44.192
1937	892	1.589
1936	189	915
1935	4.138	419
1934	20	97
1933 en v. j.	273	256
Boeten.....	57	46
Totaal ..	37.833	47.514
Verponding		
1939	3.396	—
1938	1.797	2.766
1937	49	1.399
1936	29	— 47
1935	24	34
1934	10	—
1933 en v. j.	— 20	37
Boeten.....	50	56
Totaal ..	5.335	4.245

De ontvangsten van de Landelijke inkomsten, nader uitgesplitst, geven het volgende beeld:

	Jaar-ram. 1939	Gedurende het jaar					
		1939	1938	1937	1935	1931	1929
Landr. Java en Madoera	20.800	20.840	21.230	22.027	21.555	31.435	33.190
Alle overige	1.400	1.732	2.987	3.179	2.777	3.093	3.619
Totaal	22.200	22.572	24.217	25.206	24.332	34.528	36.809

Vergelijking van de betalingen van de Landrente Java en Madoera gedurende de jaren 1939 en 1938.

Belastingjaren	(In duizendtallen Guldens.)	
	1939	1938
1939.....	20.550	—
1938.....	235	20.649
1937.....	8	331
1936.....	15	103
1935.....	21	107
1934.....	—	15
1933 en v. j.	—	8
(incl. boeten)	11	17
Totaal.....	20.840	21.230

De achterstand van de verschillende kohierbelastingen na verloop van 12 maanden van het belastingjaar vertoont op ultimo 1939 t.o.v. dien op ultimo 1938 geen belangrijke afwijkingen, zooals kan blijken uit onderstaand overzicht.

	Achterstandspercentage op het einde van het jaar.				
	1939	1938	1937	1936	1935
Personeele belasting..	12	13	14	16	16
Inkomstenbelasting..	15	19	19	21	23
Vennootschapsbelast.	3	2	1	3	2
Verponding	35	38	37	41	42
Landrente op Java en Madoera	1	2	2	7	13
Vermogensbelasting..	14	15	15	14	19

Monopolies.

De monopolies brachten in het jaar 1939 1.4 miljoen meer op dan in 1938. De zout- en pandhuisontvangsten stegen resp. met 1.3 en 0.4 miljoen, waartegenover bij de opiumontvangsten een daling stond van 0.3 miljoen.

	Jaar-ram. '39	(In miljoenen Guldens.)					
		'39	'38	'37	'35	'31	'29
Opium	11.7	11.6	11.9	11.4	9.5	25.3	41.-
Zout.....	14.1	15.5	14.2	15.2	16.5	14.8	17.4
Pandh.....	9.8	12.-	11.6	9.8	10.6	20.7	23.9
Totaal	35.6	39.1	37.7	36.4	36.6	60.8	82.2

Van het opiumdebiet gedurende het jaar 1939, in vergelijking met de voorgaande jaren, kan het volgende overzicht worden gegeven:

	Jaar-ram. 1939	(In kilogrammen.)				
		1939	1938	1937	1935	1931
Java en Madoera	9.316	9.170	7.561	4.501	16.136	23.749
Buitengewesten	12.277	13.021	12.992	10.011	19.651	34.895
Ned.-Indië	21.593	22.191	20.553	14.512	35.787	58.644

Het debiet daalde in vergelijking met het jaar 1938 met 2.7 pCt.; op Java en Madoera was een stijging van 1.6 pCt. te constateeren, waartegenover in de Buitengewesten een daling stond van 5.7 pCt.

Een vergelijking van de hoeveelheid en de opbrengst van verkocht zout gedurende de jaren 1939 en 1938 volgt hieronder:

Verkoop	Prijs per ton verpakt zout in gulden		In duizendtallen tonnen gulden			
	1939	1938	1939	1938	1939	1938
Verpakt zout:						
Aan Provincies	60.—	60.—	117.7	99.6	7.062	5.972
In Vorstenl. ..	128.—	128.—	13.0	12.4	1.656	1.581
In Buitengew.	128.—	128.—	36.0	35.3	5.139	5.048
	160.—	160.—	121.60	121.60		
Los zout:			100.6	94.3	1.562	1.569
Andere ontv...			—	—	71	62
Totaal			267.3	241.6	15.490	14.232

De totale hoeveelheid van den verkoop van verpakt zout steeg ten opzichte van het jaar 1938 met 13.2 pCt. Op Java en Madoera bedroeg de stijging 16.7 pCt.; in de Buitengewesten rond 2 pCt.

Producten.

De producten brachten in het jaar 1939 6.2 miljoen meer op dan in 1938. In deze stijging droegen alle producten bij.

Omschrijving	(In miljoenen gulden)						
	Jaar- ram. 1939	1939	1938	1937	1935	1931	1929
Gouvernem.-Landbouw- bedrijven	7.5	8.2	7.3	7.7	3.3	2.9	7.2
Boschwezen.	9.5	11.1	10.2	9.2	5.9	12.9	22.7
Bankatin	28.8	29.-	26.1	45.6	23.5	19.6	47.4
Steenkolen	9.-	11.8	10.3	7.6	5.2	10.1	14.3
Totaal	54.8	60.1	53.9	70.1	37.9	45.5	91.6

Bedrijven.

Bij de *bedrijven* werd in het jaar 1939 6.7 miljoen meer ontvangen dan in 1938. Uitgezonderd de *Landsdrukkerij* droegen alle bedrijven in deze stijging bij.

Omschrijving	(In miljoenen gulden)						
	Jaar- ram. 1939	1939	1938	1937	1935	1931	1929
Havenbed. niet I.B.W. .	1.3	1.4	1.3	1.4	1.2	1.5	1.7
Id. I.B.W.	9.6	10.3	10.-	10.2	9.6	11.3	13.-
Baggerdienst	1.9	2.3	2.-	1.9	2.-	3.2	4.7
Waterkr. en electriciteit	2.9	3.2	3.-	3.-	2.9	2.7	1.6
Landsdrukkerij	1.-	1.-	1.-	0.9	0.8	1.-	1.2
P.T.T.*)	22.6	24.8	22.5	22.4	20.7	29.-	31.8
S.S.	36.7	38.9	35.4	34.7	28.6	57.-	82.8
Totaal	76.-	81.9	75.2	74.5	65.8	105.7	136.8

*) Excl. vergoeding voor vrijdom van briefport.

(In miljoenen Gulden.)

S.S.	Opbrengst gedurende het jaar					
	1939	1938	1937	1935	1931	1929
S.S. op Java	30.9	28.2	28.1	23.3	49.-	70.5
„ „ Sumatra's Westk. .	2.4	2.2	1.8	1.4	2.7	4.2
„ „ Zuid-Sumatra ..	3.7	3.2	3.-	2.4	3.1	5.2
„ „ Atjeh	1.3	1.2	1.2	0.9	1.7	2.4
Andere ontvangsten....	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5
Totaal	38.9	35.4	34.7	28.6	57.-	82.8

(In miljoenen Gulden.)

P.T.T.	Opbrengst gedurende het jaar					
	1939	1938	1937	1935	1931	1929
Posterijen	10.7	10.1	9.9	8.2	10.5	11.2
Telegrafie	5.5	4.3	4.7	4.4	6.4	8.1
Telefonie	8.2	7.7	7.4	7.-	11.3	11.8
Andere ontvangsten....	0.4	0.4	0.4	1.1	0.8	0.7
Totaal	24.8	22.5	22.4	20.7	29.-	31.8

Diverse middelen.

De opbrengst van deze groep was in 1939 4.9 miljoen minder dan in 1938. Tegenover de hogere ontvangsten o.m. bij het *aandeel in de winst van de N.V. Ned.-Ind. Aardolie Mij.*, de *gerechtelijke boeten en verbeurdverklaringen*, de *bakengelden*, de *loodsgelden*, de *ontvangsten van het Gevangeniszwezen* en de *schoolgelden* groot resp. 0.1, 0.1, 0.2, 0.1, 0.2 en 0.2 miljoen, stonden lagere ontvangsten op het *aandeel in de winst van de Javasche Bank*, het *aandeel in de winst van de N.V. Gem. Mijnbouw Mij. Billiton*, het *aandeel in de winst van particuliere spoorwegondernemingen* en de *mijnconcessies* groot resp. 0.2, 2.5, 0.9 en 2.- miljoen, terwijl de *ontvangsten in verband met grondwittgifte*, de *diversen* en de *afkoop heerendiensten Buitengewesten* resp. 0.1, 0.1 en 0.2 miljoen minder opbrachten.

Tot slot laten wij nog de staatjes betreffende het algemeen verloop der landsmiddelen en het totaal van den zuiveren aanslag volgen.

Algemeen verloop der landsmiddelen in het loopende jaar in vergelijking met voorafgaande jaren.

per maand	Opbrengst in miljoenen Gulden								
	1937	1938	1939	1929 ¹⁾	1931 ¹⁾	1935	1937	1938	1939
Mnd.	32.1	36.9	34.4	51.8	45.4	32.2	32.1	36.9	34.4
Jan.	33.-	30.8	33.3	100.5	81.3	58.5	65.1	67.7	67.7
Febr.	38.9	42.7	39.4	150.8	118.-	86.3	104.-	110.4	107.1
Maart	44.1	40.1	45.2	201.9	156.6	113.8	148.1	150.5	152.3
April	47.6	61.-	53.7	255.5	195.5	147.3	195.7	211.5	206.-
Mei	45.9	41.2	42.1	216.6	240.6	179.5	241.6	252.7	248.1
Juni	47.8	48.6	53.3	383.5	289.2	215.9	289.4	301.3	301.4
Juli	41.9	39.4	43.1	445.4	335.4	246.5	331.3	340.7	344.5
Aug.	45.5	40.6	41.8	507.7	381.5	278.3	376.8	381.3	386.3
Sept.	41.2	41.-	45.8	579.1	423.1	310.1	418.-	422.3	432.1
Oct.	46.7	45.4	46.3	635.2	467.4	341.7	464.7	467.7	478.4
Nov.	50.7	42.9	53.3	707.1	515.5	379.6	515.4	510.6	531.7
Dec.									

¹⁾ Exclusief goud en zilver.

Totaal zuivere aanslag. Belastingjaar 1939 t.o.v. 1938.

Belastingsoort	Eerste 12 maanden van aanslag.	
	Aanslag in mill. glds.	
	1939	1938
Personeele belasting ¹⁾	3.9	3.6
Inkomstenbelasting ²⁾	34.9	32.6
Vennootschapsbelasting ³⁾	30.6	47.6
Verponding ⁴⁾	5.1	4.1
Landrente op Java en Madoera ⁵⁾	20.8	20.4

¹⁾ Zelfde tarieven, vergelijkbare cijfers.

²⁾ M.i.v. 1 Jan. 1939 zijn de landsopcenten verhoogd van 30 tot 50.

³⁾ Zelfde tarieven, vergelijkbare cijfers.

⁴⁾ Zelfde tarieven, doch 1938 is het eerste jaar van een nieuw tijdvak.

⁵⁾ Zelfde tarieven, vergelijkbare cijfers.

De stijging van vrachten en assurantiepremies als elementen der prijsstijging van invoergoederen.

Een onderzoek in Zweden.

Het vraagstuk van de prijsontwikkeling ondervindt niet alleen in Nederland, maar ook elders de grootste aandacht. Met name de invloed daarop van de door de Overheid gevoerde prijspolitiek werd, mede in deze kolommen, meermalen besproken.

Een ander aspect van dit probleem, nl. dat der betekenis van externe factoren voor de binnenlandsche prijsbeweging, werd hier minder diepgaand onderzocht, hoewel het belang daarvan intusschen duidelijk is. Bij een dergelijk onderzoek doen zich echter zeer vele moeilijkheden voor, die met behulp van het voorhanden feitenmateriaal niet eenvoudig te overwinnen zijn.

De externe factoren werken in hoofdzaak via de prijzen der ingevoerde goederen. Deze prijzen (cif-prijzen) bestaan uit de prijzen in het buitenland (fob-prijzen), verhoogd met de kosten van vervoer, verzekering e.d. Gemakkelijk hanteerbare indices bestaan daarvan niet of slechts ten deele; de prijzen en kosten wisselen al naar gelang den aard van het goed en het land van herkomst.

Toch is het van belang, van den invloed dezer factoren althans een globalen indruk te krijgen. In dit verband vestigen wij de aandacht op een op Zweden betrekking hebbend interessant onderzoek op dit terrein, verricht door het Zweedsche conjunctuur-instituut, waarvan de resultaten zijn weergegeven in het herfstrapport dezer instelling ¹⁾.

Men loste aldaar de bovengenoemde moeilijkheden in hoofdzaak op door het instellen van een enquête. De vrij groote prijsstijging in Zweden in den herfst van 1939, was vooral een gevolg van de gestegen prijzen der ingevoerde goederen, en op den aard van deze laatste prijsstijging richtte zich het onderzoek.

Ofschoon de ontwikkeling in verschillende landen in onderdeelen meer of minder uiteenlopend zal zijn, is het kennismaken van het resultaat van dit onderzoek ook voor ons van belang; ook Nederland voert immers vele goederen uit het buitenland in, en eveneens voor een groot gedeelte over zee.

Voor Zweden, dat een groot deel van zijn invoer uit Duitsland en de Vereenigde Staten betreft, kan het zwaartepunt van de groote prijsstijging der invoergoederen niet gelegen zijn in een prijsstijging in deze uitvoerlanden, daar de prijsreacties aldaar betrekkelijk matig waren; veeleer zal dit gezocht moeten worden in een snelle stijging van vrachttarieven en verzekeringspremies.

De omstandigheden, welke tot deze stijging van zeevrachten en premies hebben geleid, zijn bekend. Een algemeen beeld van den omvang van eerstgenoemde krijgt men uit de vrachtenindex van Svenska Handelsbanken (Aug. 1939 = 100).

Algemeene index	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
.....	231	385	404	425

¹⁾ Meddelanden från Konjunkturinstitutet. Ser. A : 5. Konjunkturläget Hösten 1939.

Het is evenwel moeilijk de *relatieve* beteekenis hiervan voor de invoerprijsstijging precies na te gaan; voor de verzekeringskosten, waarvan in het geheel geen index bestaat, is dit in nog sterkere mate het geval. Een vrachtenindex toch, is slechts betrekkelijk representatief, en voorts spelen factoren als: speciale samenstelling en geografische verdeling van den invoer, die van invloed zijn op het relatieve aandeel van de vrachtkosten in de invoerprijzen, een rol.

Wil men desondanks tot kwantitatieve resultaten komen, dan is het onderzoeken van concrete gevallen noodzakelijk. Vandaar dat men het middel eener enquête aangreep, om met behulp daarvan de ontwikkeling in de belangrijkste elementen der invoerprijzen tusschen Augustus en December 1939 na te gaan. Men moest zich hierbij beperken tot in hoofdzaak onbewerkte goederen van betrekkelijk homogenen aard, waarvoor een tamelijk duidelijke prijs- en vrachtopgave mogelijk is, terwijl men een weging toepaste naar de ingevoerde hoeveelheden over Sept.-Nov.

Het resultaat van deze enquête, waarover meerge- noemd rapport gedetailleerde gegevens verstrekt, komt in het kort neer op het volgende:

De gemiddelde stijging van den index der invoerprijzen van 22 goederen van Augustus tot December, bedroeg 61 pCt.; deze stijging moet voor 44 pCt. verklaard worden uit prijsstijging in het buitenland, en voor 56 pCt. uit de stijging van vracht- en verzekeringskosten.

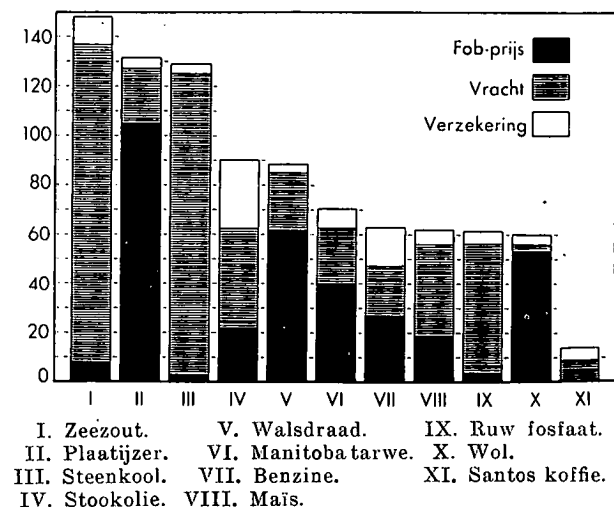
Een iets meer gedetailleerd overzicht hiervan, geeft de navolgende tabel.

Stijging in procenten van fob.- en cif.-prijzen, alsmede vracht- en verzekeringskosten Aug.—Dec. 1939.

	fob.-prijs	vracht en verzekering	cif.-prijs
Benodigdheden v. d. landb...	34	226	66
" " " industrie	31	200	48
Brandstoffen en smeermidd.	9	458	103
Totaal.....	27	256	61

Het behoeft geen betoog, dat een dergelijke berekening tamelijk globaal is; zij is niet geheel representatief voor den totalen invoer en voorts bestaan er diverse onderlinge verschillen tusschen de samenstellende deelen van het totaalcijfer, hetgeen door bijgaand diagram geïllustreerd wordt.

Samenstelling van de stijging in procenten der cif.-prijzen van eenige goederen van midden Augustus tot midden December 1939.

De beteekenis van stijgingen in vracht- en verzekeringskosten voor den invoerprijs, is afhankelijk van zowel het relatieve aandeel daarvan in den cif.-prijs,

als van de stijging van den fob.-prijs. Bij meer bewerkte goederen zal het aandeel van de vrachtkosten in den cif.-prijs geringer zijn, terwijl ook de vervoersafstand van invloed kan zijn (hoewel hierbij een neiging van de fob.-prijzen in nabijgelegen landen te bespeuren is, om zich aan de gestegen cif.-prijzen aan te passen en aldus de vrachtverschillen te compenseeren).

Nevenstaand diagram geeft mede een beeld van eenige kostenstijgingen voor vracht en verzekering afzonderlijk. GL.

Bevordering van de migratie in Sovjet-Rusland.

Volgens een artikel in de „Far Eastern Survey” van 25 October 1939 heeft de Sovjet-Unie de laatste maanden veel gedaan voor de stimuleering van de migratie binnen de eigen grenzen. Men is hiertoe overgegaan uit economische en sociale overwegingen. Het derde vijfjaren-plan beoogt nl. van de Sovjet-Unie een economisch sterke staat te maken. De natuurlijke hulpbronnen in Siberië liggen braak; om ze tot ontwikkeling te brengen heeft men arbeidskrachten noodig.

Het sociale motief is de vrees voor landversnippering bij de collectieve boerderijen in de dichtbevolkte streken. Elk lid van de boerderij heeft recht op een individueel stukje grond. Een sterke toeneming van de bevolking zou dan tot versnippering van den grond leiden. Daarom moet een gedeelte van de bevolking verhuizen naar dunbevolkte streken, waar de grond nog betrekkelijk vrij is. De mechanisatie in den landbouw heeft bovendien tot gevolg gehad, dat er arbeidskrachten vrij zijn gekomen. Deze zullen in nog te ontginnen gebieden emploi moeten vinden.

Er is een speciaal administratief apparaat ingesteld om de transmigratie te regelen. De landverhuizers krijgen vele voorrechten, zooals gratis transport, credietfaciliteiten en worden gedurende een paar jaar ontheven van verschillende belastingen. Op allerlei manieren tracht men het volk de mogelijkheden in de te ontginnen gebieden onder het oog te brengen. Het „Paviljoen van het Verre Oosten” op de Agrarische Tentoonstelling te Moskou, die thans gehouden wordt, heeft hier een groot aandeel in gehad.

Toch is de transmigratie in Rusland geen nieuw idee. In de twintiger jaren en onder het eerste vijfjaren-plan heeft de Sovjet-regering deze al voorgestaan. In de laatste jaren hebben enkele transmigraties de aandacht getrokken, zooals de nederzetting van de reservisten van het Roode Leger, de groei van de Joodsche autonome republiek Birobidzhan e.a.

Het aantal menschen, dat in 1939 naar Siberië is getrokken, is niet met zekerheid vast te stellen. Volgens de Sovjet-pers gaan er voortdurend honderden families uit Europeesch-Rusland naar Siberië, Jakutië en het Verre Oosten. Arbeiders, technici en boeren zijn naar oostelijker streken getrokken om er het land tot bloei te brengen.

Het gaat den landverhuizers echter niet altijd naar wensch. Er worden veel klachten ingediend, o.a. over het feit, dat de credieten niet behoorlijk verdeeld worden, dat de huizen der pioniers niet klaar zijn, enz. Locale administratieve ambtenaren zijn ter verantwoording geroepen, omdat zij niet voldoende aandacht hebben besteed aan dit belangrijke vraagstuk van de migratie.

In de twintiger jaren zijn vele landverhuizers ontmoedigd teruggekeerd, doordat zij tegenslagen hebben gehad tengevolge van de onvoldoende voorbereiding. Doch het staat vast, dat men deze keer alles in het werk zal stellen, om zulke fouten te verbeteren en waar mogelijk, te voorkomen.

De auto-industrie van de Sovjet-Unie.

De auto-industrie van de Sovjet-Unie onderscheidt zich van die der West- en Midden-Europese landen, aldus het „Wochenbericht“ van het I.F.K. van 26 Jan. 1940, door haar korte geschiedenis.

Vóór 1914 waren er wel fabrieken in Moskou en Riga, maar hun productie bleef door de onvoldoende technische outillage en de, in verhouding tot de vraag, hoge prijzen, tot enkele tientallen wagens beperkt. Wel werden tijdens den wereldoorlog van 1914—1918 te Moskou en Jaroslavl een fabriek opgericht, maar deze monteerden alleen wagens met buitenlandsche onderdeelen, beide zijn bovendien in 1917 weer verdwenen. Eerst in 1924 werd de belangstelling voor de automobiellindustrie groter; in dit jaar werd, met het handwerk als bedrijfsvorm, de eerste Sovjet-wagen gemaakt. Tot 1929 bleef het nog bij experimenten. In 1929 werd de hulp van Amerikaanse technici ingeroepen, die hun Amerikaanse machines en automodellen in Sovjet-Rusland importeerden. Tijdens het eerste vijf-jarenplan (1928—1932) werden de fabrieken „Stalin“ in Moskou en „Molotov“ in Gorki opgericht, met een jaarlijksche capaciteit van resp. 25.000 vrachtwagens en 60—100.000 auto's, welke nadien nog werd vergroot. De werkplaats van Jaroslavl werd voor de fabricage van zware vrachtwagens ingericht.

De productie van auto's is de laatste tien jaar in Rusland zeer sterk toegenomen, gezien het feit, dat deze in 1928 670, in 1933 50.000 en in 1938 211.000 wagens bedroeg; in 1942 verwacht men een productie van 400.000 stuks. Op het oogenblik werken alleen al in de fabriek te Moskou 40.000 arbeiders.

Verreweg het grootste deel der productie van automobielen in Sovjet-Rusland bestaat uit vrachtwagens, in tegenstelling tot de Vereenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk, waar relatief meer personenauto's worden geproduceerd. De hier volgende tabel toont dit aan voor 1938; tevens blijkt hieruit de totale productie van automobielen in deze landen.

Samenstelling van de autoproductie in enkele landen in 1938.

Landen	Totale product. in 1000 stuks	Vrachtwagens		Personenwagens	
		in 1000 stuks	pCt. v/h. totaal	in 1000 stuks	pCt. v/h. totaal
Ver. Staten ..	2490	498	19.6	2001	80.4
Gr.-Brittannië	445	104	23.4	341	76.7
Frankrijk	227	27	11.9	200	88.1
Sovjet Rusland	2114	184	87.4	27	12.6

Daar men in Sovjet-Rusland nooit — zoals elders — een verscheidenheid van automerken had gekend, kon men zich van den aanvang af op de massaproductie van slechts enkele typen toelekken.

Het hier volgende overzicht bevat een vergelijking, betreffende bouw en capaciteit, tusschen de motoren van twee typen Russische personenwagens M 1 en SIS-101 en de Ford V-8, waaruit blijkt, dat hun bruikbaarheid nog achterblijft bij de Amerikaanse wagens:

	M 1	SIS-101	Ford V 8
Aantal cilindres	4	8	8
Cylindersinhoud in Liters ..	3.28	5.64	3.62
Toerental p. minuut	2800	3200	3800
Aantal P.K.	52	110	90
P.K. per L. cylindersinhoud ..	15.85	19,5	24.86
Gewicht	1300	2360	1300
Gewicht in kg. per P.K.	25.0	21,5	14.4

Voor al in den laatsten tijd probeert men grotere bruikbaarheid der wagens te verkrijgen o.a. door het aantal cilindres der zware wagens te vergrooten en het toerental, dat relatief zeer laag is, te verhoogen. Men hoopt hierdoor een wagen met een groot aantal P.K. en de nuttigste aanwending van brandstof

te verkrijgen. Dit neemt niet weg, dat men tijdens het derde vijfjarenplan is begonnen met den bouw van een derde klein type wagen, de K.I.M., met 4 cilindres en slechts 30 P.K. Bij de constructie der vrachtwagens neemt men proeven met sterkere motoren. De overgang van benzine naar dieselmotoren wordt bevorderd, en in de toekomst zal men, in verband met de Russische houtrijkdom, vooral zoeken naar verdere perfectieering van de aandrijving door middel van houtgas. Bestaande fabrieken worden uitgebreid, montagewerkplaatsen opgericht, en door steeds verder doorgevoerde rationalisatie hoopt men aan het eind van het derde vijfjarenplan een productie van ongeveer 400.000 wagens per jaar te bereiken. Men streeft naar decentralisatie in den bouw van montagefabrieken, niet alleen ter bevordering van de ontsluiting van grondstofrijke gebieden, maar daarnaast vooral om de spoorwegen te ontlasten, daar het transport van onderdeelen van auto's veel gemakkelijker is dan dat van de wagens zelf.

Een moeilijk punt voor de leiding der Russische auto-industrie is, de juiste grootte der onderdeelenproductie te verkrijgen, zoodat de auto-industrie als geheel een harmonische ontwikkeling vertoont. Mischien zal Duitschland in de toekomst in het tekort aan zekere auto-onderdeelen in Rusland kunnen voorzien, in het kader van de Duitsch-Russische samenwerking.

De kosten der onderdeelen bedroegen in 1936 ongeveer 50 pCt. van de totale productiecosten van een auto in de Sovjet-Unie. De eischen, gesteld aan de onderdeelenproductie stegen in de laatste jaren zeer sterk, niet alleen door de ontwikkeling van de auto-industrie zelf, maar ook door de noodzaak de versleten onderdeelen te vervangen, en door de tractorenfabricage, die zich in de laatste jaren ook sterk heeft uitgebreid. Reeds in 1936 werd 54.3 pCt. van de productie der onderdeelen gebruikt voor vervangingsdoeleinden. Men verwacht, dat dit percentage zal stijgen tot 65 pCt. in 1940. Ondanks alle moeite (in 1937—1939 waren 21 fabrieken voor auto-onderdeelen in aanbouw, en werden er 29 omgebouwd of uitgedeeld) heeft men niet in de behoeften aan onderdeelen kunnen voorzien; voor een groot deel is dit te wijten aan onvoldoende specialisatie.

De auto als eindproduct werd in 1936 in 11 fabrieken gemaakt, en zal in 1940 door 30 fabrieken worden afgeleverd.

Door de sterke vergroting der autoproductie blijkt er een tekort aan reparatie-inrichtingen, tankinstallaties en garages te zijn. Bovendien doet de behoefte aan een chauffeursopleiding zich gevoelen.

Door de verschillende fouten in de organisatie der productie te verhelpen, zoodat deze zich snel zal kunnen uitbreiden, hoopt men de voortbrenging in den loop van het derde vijfjarenplan te kunnen verdubbelen; van de spoorwegen verwacht men daarnaast in diezelfde periode een prestatieverhooging met 44 pCt., van de binnenscheepvaart met 76 pCt.

BOEKBESPREKINGEN.

Heeft de middenstand in Nederland een toekomst?

Onder bovenstaanden titel is van de zijde der N.V. Spar Centrale een strijdschrift verschenen omtrent de vraag, in hoeverre het groot- en kleinwinkelbedrijf in den detailhandel, vnl. van levensmiddelen, economische en sociale gronden ter rechtvaardiging van hun bestaan kunnen aanvoeren. Hiermede heeft zich dus ook de mengvorm tusschen groot- en kleinwinkelbedrijf — de Spar Centrale is een vrijwillige filiaalonderneming — in de discussie gemengd, nadat voordien reeds talrijke aanvallen en verweerschriften van beide zijden waren verschenen.

Het geschrift der Spar Centrale heeft thans ten doel de in den titel — o.i. met den term „middenstand“ in plaats van „winkelstand“ onjuist — ge-

typeerde kernvraag nog eens van andere zijde te belichten. Daartoe worden, na een kernachtige economische inleiding, de verschillende typen van grootwinkelbedrijven aan een korte beschouwing onderworpen, waarna de tweede helft der brochure aan een bespreking van het vrijwillig filiaalbedrijf gewijd is. Hierbij worden herhaaldelijk opmerkingen gemaakt, welke van een helderen blik op de situatie getuigen. Vooral aangaande de noodzaak tot vrijwillige samenwerking der detaillisten wordt, begrijpelijkerwijs, met instemming Prof. N. J. Polak geciteerd, wiens opvatting over het distributievraagstuk wij bij de lezers van dit blad bekend mogen veronderstellen. Het is trouwens opmerkelijk, hoezeer in dit geschrift de „Hoogleraren” goedkeurend worden aangehaald, onder welke betiteling op pag. 18 de rapporteurs voor den Raad voor het Grootwinkelbedrijf als groep worden samengevat, tegenover diegenen, die publiceerden namens de drie Middenstandsbonden. Zelden vindt men hun meening geciteerd zonder het epitheton „terecht” of „treffend juist”. Voor den wantrouwen lezer heeft een dergelijke bekletoonde instemming echter een nadeel; bij hem rijst wellicht de vraag, of de betrokkenen deskundigen alleen geciteerd zijn, als dit „terecht” kon geschieden.

Nu is dit zeker niet de opzet van de onderhavige brochure. Een streven tot een eerlijk afwegen te komen heeft ongetwijfeld bij de samenstellers voorgezet. Dat het vertrouwen in de juistheid van eigen standpunt daarbij wel eens tot een suggestieve schrijfwijze heeft geleid, moge blijken uit een enkel voorbeeld. Zoo bijv. op pag. 31 over de functie van den grossier in de vrijwillige filiaalonderneming „... Op deze wijze werd van meet af aan een economisch gezond element in de distributie ingevoerd, namelijk het bewust zoeken naar — met het oordeel des onderscheids, den vakbekwamen detaillist eigen — de vraag van het publiek.” Het brevet van vakbekwaamheid, dat hier implicite uitgereikt wordt aan elken aangesloten winkelier, kan zeer wel verdiend zijn; een krachtiger bewijs dan een suggestieve schrijffrant alleen is hiertoe echter noodig.

Voor de literatuur over groot- en kleinwinkelbedrijf is dit geschrift desondanks een aanwinst. In hoeverre het echter zal helpen om eventuele gevestigde verkeerde opinies recht te zetten, is twijfelachtig. In het bijzonder schijnen de vooruitzichten in dit opzicht ontmoedigend, wanneer de samenstellers (op pag. 23) aangaande het eenheidsprijsbedrijf een aantal opmerkingen maken over Ramsch-koop, service en reclame, als ware het betoog, door Mr. F. L. Polak aan dezen bedrijfsporm gewijd, nooit verschenen. Terwijl verder voor het filiaalsysteem de opmerking van Prof. Casianus Hentzen wordt aangehaald, dat het een sociale taak vervult door goedkoopere goederen binnen het bereik der massa te brengen, wordt het eenheidsprijsbedrijf afgedaan met de verzuchting: „mundus vult decipi, ergo decipiatur”.

Dergelijke vlekjes kunnen echter niet belemmeren, dat de eindindruk over deze brochure gunstig is.

H. W. L.

ONTVANGEN BOEKEN, BROCHURES EN STATISTIEKEN.

Boeken.

Werkgelegenheid en werkloosheid in de agrarische productie door W. Steigenga. (Utrecht 1940; Kemink & Zoon N.V. Prijs ingen. f 4.—, geb. f 5.—).

Der Staat als Kreditgeber. Grundlagen einer Theorie des aktiven öffentlichen Kredits door Dr. W. Armbrüster. (Darmstadt—Leipzig; Hans Buske Nachf. Verlag. Prijs R.M. 4.80).

Brochures.

Het Gilde en de Ordening. Hoe de klok wordt teruggedraaid, door Dr. A. de Graaff. (Rotterdam 1939; Nijh & Van Ditmar N.V. Prijs f 0.30).

De verhouding van staatsrecht en administratief recht, prae-adviezen uitgebracht door Mr. A. Koelma en Prof. Mr. R. Kranenburg. No. II der Geschriften van de Vereniging voor administratief recht. (Haarlem 1940; H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V. Prijs f 0.90).

De contrôle- en repressiemiddelen van den fiscus in verband met het publiekrechtelijk karakter van het belastingrecht. Prae-advies van Mr. P. W. van Doorne. No. 47 der Geschriften van de Vereniging voor Belastingwetenschap. (Purmerend 1939; J. Muusses).

Statistieken.

Indisch Verslag 1939; II Statistisch jaaroverzicht van Nederlandsch-Indië over het jaar 1938. Samengesteld door het Centraal Kantoor voor de Statistiek van het Departement van Economische Zaken. (Batavia 1939; Landsdrukkerij. Prijs f 5.—).

Statistiek van grootte en samenstelling van de binnenvloot in Nederland (toestand op 1 Jan. 1940). Uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek. ('s-Gravenhage 1939; Algemeene Landsdrukkerij. Prijs f 1.—).

Statistiek van de bevrachtingen en van de wachttijden in de wilde binnenvaart in Nederland 1938. Uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek. ('s-Gravenhage 1939; Algemeene Landsdrukkerij. Prijs f 1.—).

Wetenschappelijke balans van het Ongevallenfonds en van het Landbouwongevallenfonds op 31 December 1938. Uitgave van de Rijksverzekeringsbank. (Amsterdam 1939).

STATISTIEKEN.

Overzicht van den stand der Indische landsmiddelen over December 1939, afzonderlijk en vereenigd met die der vorige maanden van 1939 in vergelijking met de opbrengst over dezelfde tijdvakken van het vorig jaar¹⁾.

(In duizendtallen guldens.)

Omschrijving	^{1/2} Ra- ming 1939	Dec. 1939	Dec. 1938	Ra- ming 1939	Over 1939	Over 1938
<i>Belastingen.</i>						
Belasting op loterijen	67	75	140	800	900	856
Inkomstenbelasting	2.508	3.799	3.350	30.100	38.356	34.031
Loonbelasting	2.000	2.066	1.599	24.000	24.690	19.464
Vermogensbelasting	94	150	115	1.130	1.258	1.183
Vennootschapsbelasting	2.917	4.320	992	35.000	37.833	47.514
Dividend- en tantiëmebelast.	8	—	—	100	415	—
Couponbelasting	7	—	—	80	59	69
Verponding	583	822	872	7.000	5.335	4.245
Personeele belasting	300	493	482	3.600	4.015	3.750
Motorvoertuigenbelasting	67	41	36	800	781	804
Zegelrecht	750	700	498	9.000	8.667	7.122
Overschrijvingsrecht	112	82	100	1.350	1.434	1.479
Successierecht	29	17	37	350	318	366
Slachbelastingen	337	381	396	4.050	4.130	3.942
Bijzondere belastingen	8	6	7	96	157	153
Landel. inkomsten en andere grondlasten	1.850	1.040	1.021	22.200	22.572	24.217
Invoerrecht	5.117	6.683	6.516	61.400	58.951	50.445
Uitvoerrecht	1.817	1.468	1.029	21.800	20.569	24.033
Statistiekrecht	250	266	284	3.000	3.026	2.899
Accijs op gedistilleerd	50	31	36	600	585	616
„ „ bier	75	77	77	900	875	900
„ „ petroleum, enz.	3.083	3.702	3.592	37.000	40.013	35.984
„ „ lucifers	167	211	204	2.000	2.372	2.169
„ „ tabak, enz.	1.417	1.588	1.649	17.000	18.188	17.878
„ „ suiker	541	528	485	6.500	6.406	6.437
Andere douane-ontvangsten ..	19	17	22	225	572	226
Pachten en licenties	12	14	14	140	143	153
Recht van openbare verkoo- pingen	64	56	63	770	802	759
Opgeheven belastingen	Mem.	—	1	Mem.	1	3
Totaal	24.249	28.633	22.621	290.991	303.492	291.697
Defensie-uitvoerrecht t.b.v. den buitengewonen dienst ..	583	532	488	7.000	6.580	5.221
<i>Monopolies.</i>						
Opium	976	1.011	978	11.713	11.591	11.878
Zout	1.173	1.207	1.334	14.078	15.490	14.232
Pandhuizen	819	831	1.171	9.830	12.025	11.591
Totaal	2.968	3.049	3.483	35.621	39.106	37.701

*) I.B.W.-bedrijven.

¹⁾ Zie Overzicht van de Indische middelen over 1939, blz. 241.

Omschrijving	1/12 Ra- ming 1939	Dec. 1939	Dec. 1938	Ra- ming 1939	Over 1939	Over 1938
Producten.						
Gouvernements Landbouwbedrijven	624	1.258	614	7.481	8.189	7.292
Boschwezen	793	772	811	9.520	11.120	10.178
Banka-tin	2.400	8.473	3.880	28.800	28.998	26.141
Steenkolen	746	1.024	850	8.951	11.779	10.257
Totaal	4.563	11.527	6.155	54.752	60.086	53.868
Bedrijven.						
Havenbedrijven niet I.B.W.	110	100	97	1.315	1.401	1.317
Havenbedrijven I. B. W. *) ..	800	650	810	9.605	10.295	9.971
Baggerdienst	158	431	315	1.892	2.330	1.976
Landswaterkrachtbedrijven *) ..	242	257	243	2.903	3.191	3.050
Landsdrukkerij *)	81	163	225	975	978	1.029
Post- Telegraaf- en Telefoon- dienst	1.888	2.611	2.542	22.652	24.806	22.500
Spoor- en Tramwegen	3.055	3.174	3.086	36.666	38.893	35.360
Totaal	6.334	7.386	7.318	76.008	81.894	75.203
Opiumfabriek						
Zoutwinning	187	146	251	2.237	2.443	2.257
Reproductiebedrijf Topograf. dienst	415	328	288	4.984	6.110	5.842
Marine-Etablissement *)	32	48	85	387	444	459
Tot. Bedrijven (niet I.B.W.) ..	763	807	1.742	9.153	9.342	13.709
Totaal Bedrijven (I.B.W.) ..	6.265	6.695	8.363	75.184	80.825	88.650
Totaal alle Bedrijven	8.997	16.596	10.959	107.958	118.600	100.389
Totaal alle Bedrijven	15.262	23.291	19.322	183.142	199.425	189.039
Diverse middelen.						
Aandeel in de winst van de Javasche Bank	26	—	—	315	367	548
Aandeel in de winst van de N.V. Gem. Mijob. Mij. Billiton ..	417	—	—	5.000	2.000	4.500
Aandeel in de winst van de N.V. Ned. Ind. Aardolie Maatschappij	375	—	—	4.500	7.279	7.189
Aandeel in de winst van particuliere spoorwegonder- nemingen	40	—	—	475	411	1.344
Aandeel in de winst van de Ned. Ind. Waterkracht Ex- ploitatie Maatschappij ..	19	—	—	225	255	240
Erfpacht wegens afstand aan de N.V. Zeehaven en Ko- lenstation Sabang van de bezittingen op Poeloh Web, alsmede aandeel in de winst van die onderneming	9	—	—	107	114	114
Mijnconcessies	776	55	422	9.318	11.753	13.775
Bijzondere inkomsten uit de aardolieindustrie	Mem.	—	—	Mem.	—	—
Ontvangsten in verband met gronduitgifte	289	1.013	1.074	3.470	3.527	3.644
Inkomsten uit tot het Lands- domein teruggebrachte par- ticuliere landerijen	Mem.	32	—	Mem.	38	11
Gerechtigde boeten en ver- beurd verklaringen	87	107	102	1.050	1.207	1.120
Bakengelden	217	179	224	2.600	2.838	2.651
Loodsgelden	250	229	270	3.000	3.369	3.234
Kapoeasgelden	Mem.	15	17	Mem.	221	213
Diversen	132	80	190	1.582	1.406	1.524
Sub-totaal	2.637	1.710	2.299	31.642	34.785	40.107
Leges en salarissen ontvan- gen door de griffiers van de verschillende rechtscol- leges						
Registr. en heffing t.z. v. ge- sloten werkovereenkomsten	27	25	28	320	336	319
Opbrengst der Weeskamers	4	5	5	42	30	32
Kadaster	29	17	30	350	282	293
Ontvangsten van het Gevan- geniswezen	24	22	32	285	283	281
Afkoop heerendiensten Bui- tengewesten	222	191	224	2.669	2.837	2.626
Schoolgelden	127	80	60	1.527	1.424	1.585
Ontvangsten groote ziekenin- richtingen en krankzinnig- gestichten	302	386	372	3.610	3.758	3.523
IJK van maten en gewichten	78	84	106	940	1.034	1.018
Verkoop en verhuur van hui- zen	65	46	56	780	931	882
Ontvangsten waterleidingen ..	113	103	118	1.350	1.253	1.229
Totaal	17	26	25	209	247	248
Totaal	3.645	2.695	3.355	43.724	47.200	52.143
Recapitulatie.						
Totaal belastingen	24.249	28.633	22.620	290.991	303.429	291.697
„ monopolies	2.968	3.049	3.483	35.621	39.106	37.701
„ producten	4.563	11.527	6.155	54.752	60.086	53.868
„ bedrijven	6.334	7.386	7.318	76.008	81.894	75.203
„ diverse middelen	3.644	2.695	3.355	43.724	47.200	52.143
Totaal generaal	41.758	53.290	42.931	501.096	531.715	510.612
Stand begrotingsrekeningen der voornaamste kohierbelast.						

*) I. B. W. bedrijven
1) Vanaf 1939 I.B.W. bedrijf.
2) Resp. over November en t/m November 1939.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 3 28 Aug. '39	Lissabon	4 11 Aug. '37
Bk. { Bel. Binn. Eff. 3 1/2 28 Aug. '39	London	2 26 Oct. '39
{ Vrsch. in R.C. 3 1/2 28 Aug. '39	Madrid	5 15 Juli '35
Athene	N.-York F.R.B. 1	26 Aug. '37
Batavia	Oslo	4 1/2 21 Sept. '39
Belgrava	Parijs	2 3 Jan. '39
Berlijn	Praag	3 1 Jan. '36
Boekarest	Pretoria	3 1/2 15 Mei '38
Brussel	Rome	4 1/2 18 Mei '36
Boedapest	Stockholm	3 14 Dec. '39
Calcutta	Tokio	3.46 11 Mrt. '38
Dantzig	Warschau	4 1/2 18 Dec. '37
Helsingfors	Zwits. Nat. Bk. 1 1/2	25 Nov. '36
Kopenhagen		

1) 1/2 % bankwissels i.z. verk. Belgische prod. in het buitenland.

OPEN MARKT.

	1940				1939	1938	1939
	23 Maart	18/23 Maart	11/16 Maart	4/9 Maart	20/25 Maart	21/26 Maart	14/19 Aug.
Amsterdam							
Partic. disc.	1 1/4-3/8 2)	1 1/4-3/8 4)	1 1/4-5/8	1 1/2-1 1/16	1 1/2-5/8	1/4	1/2
Prolong.	2 1/4 2)	2 1/4 4)	2 1/2	2 1/2	1/2	1/2	3/4
London							
Daggeld	3/4-1 1/4 3)	3/4-1 1/4 5)	3/4-1 1/4	3/4-1 1/4	1/2-1	1/2-1	1/2-3/4
Partic. disc.	1 1/2 3)	1 1/2 5)	1 1/2	1 1/2	9/16-3/4	1/2	1/2
Berlijn							
Daggeld	2-1 1/4 2)	1 7/8-2 1/2 6)	2-1 1/2 7)	1 3/4-2 3/8 8)	2 1/8-3/4	2 1/2-3	2 1/4-5/8
Maandgeld	2 1/8-3/8 2)	2 1/8-3/8 5)	2 1/8-3/8 7)	2 1/8-3/8 8)	2 1/4-3	2 1/4-3	2 3/8-5/8
Part. disc.	2 1/2 2)	2 1/2 6)	2 1/2 7)	2 1/2 8)	2 1/4	2 1/8	2 1/4
Warenw. ...	4-1 1/2 2)	4-1 1/2 6)	4-1 1/2 7)	4-1 1/2 8)	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/2
New York							
Daggeld 1)	1	1	1	1	1	1	1
Partic. disc.	1/2 2)	1/2 5)	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2

1) Koers van 22 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) 21 Mrt. 3) 16 Mrt. 4) 18/21 Mrt. 5) 11/16 Mrt. 6) 15/21 Mrt. 7) 8/14 Mrt.
8) 1/7 Mrt.

WISSELKOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
19 Mrt. 1940	1.88 3/8	7.07 3/4	75.55	4.01 1/2	32.04	100 3/4
20 „ 1940	1.88 7/8	7.04 1/2	75.50	3.99	32.10	100 3/4
21 „ 1940	1.88 3/8	7.—	75.50	3.96	32.08	100 3/4
22 „ 1940	—	—	—	—	—	—
23 „ 1940	—	—	—	—	—	—
25 „ 1940	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w.1)	1.88 3/8	6.97 1/2	75.35	3.94 1/2	32.—	100 3/4
Hoogste d.w.1)	1.88 3/8	7.11 1/2	75.65	4.04	32.12 1/2	101
Muntpariteit	1.460	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwit- serland *)	Praag 1)	Boeka- rest 1)	Milaan **)	Madrid **)
19 Mrt. 1940	42.23	—	—	—	—
20 „ 1940	42.24	—	—	—	—
21 „ 1940	42.24 1/2	—	—	—	—
22 „ 1940	—	—	—	—	—
23 „ 1940	—	—	—	—	—
25 „ 1940	—	—	—	—	—
Laagste d.w.1)	42.20	—	—	—	—
Hoogste d.w.1)	42.27 1/2	—	1.—	9.57 1/2	19
Muntpariteit	48.003	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stock- holm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
19 Mrt. 1940	44.92 1/2	36.40	42.80	3.05	44 1/2	155
20 „ 1940	44.95	36.45	42.85	—	44 1/2	155
21 „ 1940	44.95	36.45	42.85	—	44 1/2	153 1/2
22 „ 1940	—	—	—	—	—	—
23 „ 1940	—	—	—	—	—	—
25 „ 1940	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w.1)	44.80	36.27 1/2	42.72 1/2	—	43 3/4	152
Hoogste d.w.1)	44.97 1/2	36.45	42.90	3.10	44 3/4	156
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.1878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.
In 't iste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
19 Mrt. 1940	3,75 1/2	2,12 3/4	40,20	53,10
20 „ 1940	3,71 1/2	2,10 1/2	40,20	53,09
21 „ 1940	3,72 1/4	2,11	40,20	53,10
22 „ 1940	—	—	—	—
23 „ 1940	3,71 3/8	2,10 1/2	40,20	53,10
25 „ 1940	3,68 3/8	2,09 1/2	40,20	53,11
27 Mrt. 1939	4,68 1/4	2,64 1/2	40,12 1/2	53,13
Muntpariteit ..	4,86	3,90 1/2	23,81 1/4	40 3/8

GROOTHANDELSPRIJZEN VAN BELANGRIJKE VOEDINGS- EN GENOT-

1), 2) Zie blz. 128 E.-S. B. van 14 Feb. '40	GERST 59/60 kg Marokko ¹⁾ loco Rotterdam per 2000 kg.		MAIS Rotterdam per 2000 kg.				ROGGE Bahia Blanca ¹⁾ loco Rotterdam per 100 kg.		TARWE Rotterdam per 100 kg.				BURMA RIJST Loonzijn per cwt. f.o.b. Rangoon/Bassein		BOTER per kg.		KAAS Edammer Alkmaar Fabr. kaas gang exp. per 50 kg.)		EIEREN (grootte) Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.			
	f	%	Termijn-notering op 1 of 2 mnd.		La Plata ¹⁾	f	%	f	%	Termijn-notering op 1 of 2 mnd.		80 kg Roemeensche ¹⁾ Locoprijs	Herl. Ned. Ct.	Not.	Leeuwarder Comm. Noteering	Hefving Crisis Zuivel-Centr.	f	%	f	%		
			f	%						f	%										f	%
1927	237,-	110,2	171,50	89,3	176,-	87,1	12,47 ⁵	102,5	13,82 ⁵	110,1	14,75	109,3	6,83	104,5	sh. 11/3 ^{1/4}	2,03	98,4	43,30	95,0	7,96	99,3	
1928	228,50	106,2	208,50	108,6	226,-	111,9	13,15	108,1	12,57 ⁵	100,1	13,47 ⁵	99,9	6,43	98,4	11/3 ^{1/4}	2,11	102,3	48,05	105,4	7,99	99,6	
1929	179,75	83,6	196,-	102,1	204,-	101,0	10,87 ⁵	89,4	11,27 ⁵	89,8	12,25	90,8	6,34	97,0	10/7 ^{3/4}	2,05	99,4	45,40	99,6	8,11	101,1	
1930	111,75	52,0	118,50	61,7	136,75	67,7	6,22 ⁵	51,2	8,27 ⁵	65,9	9,67 ⁵	71,7	5,09	77,9	8/5	1,66	80,5	38,45	84,4	6,72	83,8	
1931	107,25	49,9	78,25	40,8	84,50	41,8	4,55	37,4	4,65	37,0	5,55	41,1	3,09	47,3	5/6	1,34	64,9	31,30	68,7	5,35	66,7	
1932	100,75	46,8	72,-	37,5	77,25	38,2	4,62 ⁵	38,0	4,70	37,4	5,22 ⁵	38,7	2,59	39,6	5/11 ^{1/2}	0,94	45,6	22,70	49,8	4,14	51,6	
1933	70,-	32,5	60,75	31,6	68,50	33,9	3,55	29,3	3,75	25,9	3,67 ⁵	27,3	1,74	26,6	4/7 ^{3/4}	0,45	21,8	1,-	18,70	41,0	3,45	43,0
1934	75,75	35,2	64,75	33,7	70,75	35,0	3,32 ⁵	27,3	3,25	25,9	3,25	25,9	1,84	28,2	4/5 ^{1/2}	0,61	29,6	20,20	44,3	3,71	46,3	
1935	68,-	31,6	56,-	29,2	61,25	30,3	3,07 ⁵	25,3	3,87 ⁵	30,9	4,12 ⁵	30,6	2,07	31,7	5/8 ^{1/2}	0,49	23,7	18,70	41,0	3,45	43,0	
1936	86,-	40,0	74,50	38,8	74,-	36,6	4,27 ⁵	35,1	5,75	45,8	6,27 ⁵	46,5	2,19	33,5	5/7 ^{1/2}	0,58	28,1	17,55	38,5	3,50	43,6	
1937	137,75	64,0	105,75	55,1	111,-	55,0	8,95	73,6	8,02 ⁵	63,9	8,92 ⁵	66,2	2,70	41,3	6/-	0,78	37,9	19,75	43,3	3,96	49,4	
1938	103,00	47,9	100,50	52,3	106,50	49,9	5,72 ⁵	47,1	5,40	43,0	6,20	46,0	2,48	38,0	5/7	0,80	38,8	21,27 ⁵	46,7	3,98	49,6	
2) 1939	88,75	41,3	89,-	46,4	97,50	45,7	4,15	34,1	3,55	28,3	3,72 ⁵	27,6	2,46	37,7	5/9 ^{1/4}	0,78	37,9	19,35	42,5	4,02	50,1	
Juni 1939	90,75	42,2	90,50	47,1	97,25	45,6	3,90	32,1	3,47 ⁵	27,7	3,82 ⁵	28,4	2,62	40,1	5/11 ^{1/2}	0,75	36,4	17,10	37,5	3,45	43,0	
Juli " "	87,-	40,5	83,25	43,4	91,25	42,8	3,87 ⁵	31,9	3,35	26,7	3,45	25,6	2,54	38,9	5/9 ^{1/2}	0,76	36,9	16,55	36,3	3,49	43,5	
Aug. " "	85,75	39,9	82,75	43,1	87,50	41,0	4,45	36,6	3,27 ⁵	26,1	3,50	25,9	2,57	39,4	5/10 ^{1/2}	0,72	35,0	15,95	35,0	4,04	50,4	
Sept. " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,73	35,4	23,15	50,8	4,06	50,6	
Oct. " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,80	38,8	25,95	56,9	4,88	60,8	
Nov. " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,44	37,4	6/6 ^{3/4}	0,80	38,8	20,62 ⁵	45,3	5,69	70,9	
Dec. " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,36	36,1	6/4 ^{1/2}	0,80	38,8	20,75	45,5	4,50	56,1	
Jan. 1940	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,66	40,7	7/1 ^{1/2}	0,82	39,8	22,75	49,9	4,27	53,2	
Febr. " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,59	39,7	6/11 ^{1/4}	0,82	39,8	23,82 ⁵	52,3	5,09	63,5	
27 Feb.-5 Mrt. '40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,48	38,0	6/9	0,81	39,3	25,-	54,8	5,40	67,3	
5-12 Mrt. '40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,50	38,3	6/10 ^{1/2}	0,80	38,8	25,25	55,4	5,25	65,5	
12-19 " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,40	36,8	6/9	0,80	38,8	22,25	48,8	5,05	63,0	
19-27 " "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,27	34,8	6/7 ^{1/2}	0,81	39,3	19,50	42,8	-	-	

* In verband met den internationalen toestand geen notering, waardoor ook het berekenen der indexcijfers achterwege moet blijven.

	JUTE „First Marks” c.i.f. Londen per Eng. ton		KATOEN						AUSTRALISCHE WOL in olie gekamd; loco Bradford per lb.						JAPAN. ZIJDE 13/14 Dernier wit Gr. D. te New York per lb.		RUBBER Stand. Ribbed Smoked Sheets loco Londen p. lb.					
	Herl. Ned. Ct.	Not.	Middling Upland loco New York per lb.		Super Fine C. P. Oomra Liverpool per lb.		pence	cts.	%	pence	cts.	%	Crossbred Colonial Carded 50's Av.		Merino 64's Av.		Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.
			f	%	f	%							f	%	f	%						
1927	442,38	103,4	36.10/-	43,8	93,1	17,60	36,7	102,1	7,27	133,8	96,8	26,50	244,9	104,8	48,50	13,55	105,8	5,44	93	140,2	18,50	
1928	445,89	104,2	36.16/11	49,8	105,8	20,-	37,9	105,5	7,51	153,8	111,2	30,50	259,7	111,1	51,50	12,60	98,4	5,07	54	81,4	10,75	
1929	395,49	92,4	32.14/3	47,6	101,1	19,10	33,2	92,4	6,59	127,2	92,0	25,25	196,5	84,1	39,-	12,28	95,9	4,93	52	78,4	10,25	
1930	257,97	60,3	21.6/9	33,6	71,4	13,50	19,7	54,8	3,92	81,9	59,2	16,25	134,8	57,7	26,75	8,50	66,4	3,42	30	45,2	5,87 ⁵	
1931	192,15	44,9	17.1/7	21,1	44,8	8,50	20,1	55,9	4,28	60,9	44,0	13,-	109,0	46,6	23,25	5,97	46,6	2,40	15	22,6	3,12 ⁵	
1932	146,86	34,3	16.18/-	15,9	33,8	6,40	19,5	54,3	5,39	42,5	30,7	11,75	79,7	34,1	22,-	3,87	30,2	1,56	12	18,1	3,37 ⁵	
1933	128,63	30,1	15.12/2	17,4	37,0	8,70	16,8	46,8	4,91	48,9	35,4	14,25	96,9	41,5	28,25	3,21	25,1	1,61	11	16,6	3,25	
1934	115,85	27,1	15.9/9	18,3	38,9	12,30	13,6	37,8	4,37	51,4	37,2	16,50	95,8	41,0	30,75	1,92	15,0	1,29	19	28,6	6,25	
1935	134,52	31,4	18.11/8	17,6	37,4	11,90	17,7	49,3	5,87	42,2	30,5	14,-	84,5	36,2	28,-	2,41	18,8	1,63	18	27,1	6,-	
1936	142,61	33,3	18.6/8	19,0	40,4	12,10	18,2	50,7	5,60	54,3	39,3	16,75	108,6	46,5	33,50	2,71	21,2	1,73	25	37,7	7,75	
1937	183,46	42,9	20.8/4	20,8	44,2	11,44	20,0	55,7	5,34	89,0	64,4	23,75	132,7	56,8	35,50	3,30	25,8	1,85 ⁵	36	54,3	9,50	
1938	165,24	38,6	18.15/3	15,7	33,3	8,64	15,1	42,0	4,08	61,9	44,8	16,75	96,1	41,1	26,-	2,99	23,3	1,64	27	40,7	7,25	
2) 1939	229,17	53,6	27.18/10	17,7	37,6	9,44	16,9	47,0	4,94	62,9	45,5	17,50	89,3	38,2	25,-	5,02	39,2	2,67 ⁵	31	46,7	9,-	
Juni 1939	231,90	54,2	26.7/-	18,7	39,7	9,91	16,2	45,1	4,42	65,3	47,2	17,75	91,4	39,1	25,-	4,71	36,8	2,50	30	45,2	8,25	
Juli " "	217,84	50,9	24.15/11	18,3	38,9	9,76	15,6	43,4	4,26	70,7	51,1	19,25	94,5	40,0	25,75	4,88	38,1	2,60	30	45,2	8,37 ⁵	
Aug. " "	182,05	42,5	21.1/9	17,2	36,5	9,23	15,5	43,1	4,30	70,0	50,6	19,50	92,0	39,4	25,50	4,72	36,8	2,53	31	46,7	8,62 ⁵	
Sept. " "	193,58	45,2	25.15/-	17,3	36,7	9,17	18,5	51,5	5,90	60,7	43,9	19,50	79,1	33,8	25,50	6,-	46,9	3,20	30	45,2	9,12 ⁵	
Oct. " "	207,15	48,4	27.10/-	17,4	36,9	9,25	17,5	48,7	5,55	-	-	-	-	-	-	5,74	44,8	3,05	32	48,2	10,25	
Nov. " "	285,01	66,6	38.12/-	18,4	39,1	9,76	19,5	54,3	6,29	-	-	-	-	-	-	6,19	48,3	3,29	35	52,8	11,25	
Dec. " "	356,79	83,4	48.3/4	20,5	43,5	10,91	24,0	66,8	7,78	-	-	-	-	-	-	7,52	58,7	3,99 ⁵	36	54,3	11,02 ⁵	
Jan. 1940	352,98	82,5	47.10/-	21,1	44,8	11,22	24,6	68,5	7,91	-	-	-	-	-	-	5,97	46,6	3,18	37	55,8	11,87 ⁵	
Febr. " "	326,22	76,2	43.15/-	20,9	44,4	11,12	22,7	63,2	7,30	-	-	-	-	-	-	5,60	43,7	2,97	40	60,3	12,75	
27 Feb.-5 Mrt. '40	333,68	78,0	45.-/-	20,9	44,4	11,08	22,4	62,3	7,24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	57,3	12,50
5-12 Mrt. '40	317,23	74,1	43.-/-	20,7	4																	

	GE-SLACHTE RUNDEREN (versch) per 100 kg Rotterdam		GE-SLACHTE VARKENS (versch) per 100 kg Rotterdam		DEENSCH BACON middengew. No. 1 Londen per cwt.			BEVROREN ARG. RUND-VLEESCH Londen per 8 lbs.			CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland ¹⁾			KOFFIE Loco R'dam/A'dam per 1/2 kg.		SUIKER Witte krist-suiker loco Rotterdam/Amsterdam per 100 kg.		THEE N.-Ind. thee-veiling A'dam Gem. Java- en Sumatrathee per 1/2 kg.		Indexcijfer voedings- en genotmiddelen		
	f	%	f	%	f	%	sh.	f	%	sh.	f	%	sh.	cts.	%	cts.	%	cts.	%			
	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Robusta	Superior Santos	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.		Not.	
1927	—	—	—	—	65,15	97,8	107/6	2,73	92,2	4/6	41,21	119,4	68/-	46,87 ⁵	95,5	54,10	91,4	19,12 ⁵	119,6	82,75	109,2	102,8
1928	93,-	98,2	77,50	90,4	66,80	100,3	110/5	3,03	102,4	5/-	34,64	100,4	57/3	49,62 ⁵	101,1	63,48	107,3	15,85	99,1	75,25	99,3	
1929	96,40	101,8	93,12 ⁵	109,2	67,81	101,8	112/2	3,12	105,4	5/2	27,70	80,2	45/10	50,75	59,90	101,2	13,-	81,3	69,25	91,4	94,5	
1930	108,-	114,0	72,90	85,5	57,19	85,9	94/7	2,97	100,3	4/11	21,04	61,0	34/11	32	65,2	38,10	64,4	9,60	60,0	60,75	80,2	
1931	88,-	92,9	48,-	56,3	35,72	53,6	63/6	2,44	82,4	4/4	13,84	40,1	24/7	25	50,9	27,10	45,8	8,-	50,0	42,50	52,9	
1932	61,-	64,4	37,50	44,0	25,46	38,2	58/7	1,70	57,4	3/11	11,77	34,1	27/1	24	48,9	30,04	50,8	6,32 ⁵	39,6	28,25	37,3	
1933	52,-	54,9	49,50	58,0	30,74	46,2	74/7	1,54	52,0	3/9	9,30	26,9	22/7	21,10	43,0	22,83	38,6	5,32 ⁵	34,5	32,75	43,2	
1934	61,50	64,9	46,65	54,7	32,94	49,5	88/1	1,42	48,0	3/9 1/2	8,15	23,6	21/10	16,80	34,2	18,40	31,1	4,07 ⁵	25,5	40	52,8	
1935	48,12 ⁵	50,8	51,62 ⁵	60,0	32,-	48,1	88/5	1,19	40,2	3/2 1/2	8,15	23,6	22/6	14,10	28,7	15,21	25,7	3,85	24,1	34,50	45,5	
1936	53,42 ⁵	56,4	48,60	57,5	36,37	54,6	93/6	1,48	50,0	3/9 1/2	12,05	34,9	30/4	13,62 ⁵	27,8	16,87 ⁵	28,5	4,02 ⁵	25,2	40	52,8	
1937	71,27 ⁵	75,3	61,85	72,5	42,27	63,5	94/1	1,90	64,2	4/3	17,35	50,3	38/8	16,62 ⁵	33,9	22,37 ⁵	37,8	6,22 ⁵	38,9	53,50	70,6	
1938	67,55	71,3	63,62 ⁵	74,6	44,17	66,3	99/5	1,95	65,9	4/4 1/2	10,48	30,4	23/8	13,20	26,9	14,91	25,2	5,20	32,5	51,-	67,3	
1939	66,35	70,1	62,37 ⁵	73,1	41,79	62,8	100/11	1,89	63,9	4/6 1/2	10,50	30,4	20/5	14,10	28,7	15,73	26,6	7,07 ⁵	44,2	52,50	69,3	
Juni 1939	65,47 ⁵	69,1	54,70	64,1	40,23	60,4	91/3	1,84	62,2	4/2	8,86	25,7	20/1	12,75	26,0	14,50	24,5	8,07 ⁵	50,5	51,25	67,7	
Juli	65,25	68,9	59,17 ⁵	69,4	43,05	64,6	98/-	1,96	66,2	4/5 1/2	8,65	25,1	19/8 1/2	12,50	25,5	14	23,7	8,10	50,7	19/8 1/2	42,9	
Aug.	65,30	69,0	60,50	70,9	42,73	64,2	98/10	2,01	67,9	4/8	8,58	24,9	19/9 1/2	12,50	25,5	14	23,7	6,70	41,9	49,50	63,3	
Sept.	71,85	75,9	68,12 ⁵	79,9	37,65	56,5	100/-	1,87	63,2	5/-	14,58	42,2	—	14,87 ⁵	30,3	16,25	27,5	—	—	52,50	69,3	
Oct.	69,80	73,7	76,62 ⁵	89,8	41,21	61,9	109/-	1,89	63,9	5/-	12,72	36,8	—	16,50	33,6	18,-	30,4	—	—	54,25	71,6	
Nov.	68,32 ⁵	72,1	75,25	88,2	42,77	64,2	115/-	1,92	64,9	5/2	12,42	36,0	—	17,37 ⁵	35,4	18,50	31,3	—	—	57,-	75,2	
Dec.	70,-	73,9	73,15	85,7	42,51	63,8	115/-	1,85	62,5	5/-	14,92	43,2	—	17,50	35,7	18,50	31,3	—	—	63,25	83,5	
Jan. 1940	73,57 ⁵	77,7	75,-	87,9	45,88	68,9	123/-	1,94	65,5	5/2 1/2	14,38	41,7	—	17,10	34,8	18,10	30,6	—	—	61,75	81,5	
Febr.	71,65	75,7	72,87 ⁵	85,4	43,43	65,2	116/5	1,99	67,2	5/4	17,88	51,8	—	17,-	34,6	18,-	30,4	—	—	61,-	80,5	
7 Feb.-5 Mrt.	69,30	73,2	69,50	81,5	42,12	63,3	113/6	1,98	66,9	5/4	19,-	55,0	—	17,-	34,6	18,-	30,4	—	—	61,75	81,5	
5-12 Mrt. '40	72,70	76,8	70,50	82,6	41,57	62,4	113/6	1,95	65,9	5/4	19,50	56,5	—	17,50	35,7	18,-	30,4	—	—	61,75	81,5	
2-19 " "	72,70	76,8	70,50	82,6	41,12	61,8	113/6	1,93	65,2	5/4	19,-	55,0	—	17,50	35,7	18,-	30,4	—	—	60,50	79,9	
19-27 " "	74,-	78,1	70,50	82,6	40,38	60,6	113/6	1,90	64,2	5/4	19,-	55,0	—	17,50	35,7	18,-	30,4	—	—	60,50	79,9	

	GRENHOUT Zweedsch ongesort. 2 1/2 x 7 per standaard ex opslagpl. Londen		VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finl. per standaard van 4.672 M ³ .		KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pond Veiling te Amsterdam		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 kg Amsterdam		GRONDNOTEN Gepelde Coromandel, per longton ex ship		LIJNZAAD La Plata loco Rotterdam per 1000 kg. 1)		Goud cash Londen per ounce fine		Indexcijfer agrarische grondstoffen	Algemeen Indexcijfer	Indexcijfer Indische uitvoerproducten			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%						
	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.						
1927	230,28	100,1	19,-	160,50	105,1	40,43	100,9	32,62 ⁵	106,5	266,03	106,4	21.18/11	185,-	95,0	105,3	104,3	124,1			
1928	229,90	100,0	19,-	151,50	99,2	47,58	118,7	31,87 ⁵	104,1	254,10	101,6	21.-/9	185,25	95,1	102,0	100,4	94,6			
1929	229,71	99,9	19,-	146,-	95,6	32,25	80,5	27,37 ⁵	89,4	230,16	92,0	19.-/9	214,-	109,9	92,7	95,3	84,5			
1930	218,43	95,0	18,12	141,50	92,7	25,36	63,3	22,62 ⁵	73,9	175,55	70,2	14.10/4	181,75	93,3	89,6	75,1	80,0			
1931	187,88	81,7	16,14/-	110,75	72,5	18,65	46,5	15,37 ⁵	50,2	136,69	54,7	12.21/11	95,50	49,0	47,6	54,4	44,7			
1932	136,14	59,2	15,13/4	69,-	45,2	11,15	27,8	13,-	42,4	130,52	52,2	15.-/4	70,-	35,9	35,1	43,0	38,4			
1933	136,48	59,3	16,11/2	73,50	48,1	13,26	33,1	9,30	30,4	90,39	36,1	10.19/4	75,50	38,8	33,1	38,9	34,5			
1934	134,02	58,3	17,18/4	76,50	50,1	12,07	30,1	6,90	22,5	71,90	28,7	9.12/3	72,75	37,3	31,6	37,2	36,5			
1935	127,91	55,6	17,13/4	59,50	39,0	12,54	31,3	9,15	29,9	104,26	41,7	14.8/-	67,25	34,5	32,2	36,9	34,8			
1936	139,98	60,9	17,19/10	78,25	51,3	15,40	38,4	11,90	38,9	113,49	45,4	14.11/9	85,-	43,6	39,0	42,2	40,7			
1937	205,35	89,3	22,17/2	132,25	86,6	23,35	58,2	15,22 ⁵	42,7	127,81	51,1	14.4/8	110,50	56,8	53,4	57,9	55,9			
1938	189,94	82,6	21,7/7	109,50	71,7	15,38	38,4	10,07 ⁵	39,9	92,12	36,8	10.7/3	107,-	50,9	41,1	48,4	44,5			
1939	181,05	78,7	22,-/1	123,25	80,7	17,52	43,7	11,30	36,9	98,29	39,3	11.9/9	94,25	48,4	—	—	—	—	—	—
Juni 1939	186,26	81,0	21,2/6	126,25	82,7	17,-	42,4	9,97 ⁵	32,6	106,46	42,6	12.1/7	99,75	51,2	46,4	49,9	—	—	—	—
Juli	186,71	81,2	21,5/-	132,50	86,8	17,25	43,0	9,02 ⁵	29,5	101,24	40,5	11.10/3	94,-	48,3	47,5	49,1	—	—	—	—
Aug.	189,28	82,3	21,18/-	132,50	86,8	18,-	44,9	8,97 ⁵	29,3	104,26	41,7	11.18/9	94,50	48,5	47,2	48,6	—	—	—	—
Sept.	186,24	81,0	25,2/6	—	—	20,-	49,9	—	—	—	—	—	—	—	46,4	48,3	—	—	—	—
Oct.	189,98	82,6	25,2/6	135,-	88,4	20,-	49,9	13,- b)	42,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nov.	186,07	80,9	25,2/6	135,-	88,4	21,-	52,4	12,62 ⁵ b)	41,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dec.	185,73	80,8	25,2/6	—	—	21,-	52,4	12,25 b)	40,0	109,46	43,8	14.15/10	—	—	—	—	—	—	—	—
Jan. 1940	187,44	81,5	25,2/6	153,25	100,4	21,- a)	52,4	12,-	39,2	111,81	44,7	15.1/3	—	—	—	—	—	—	—	—
Febr.	187,51	81,5	25,2/6	169,75	111,2	21,- a)	52,4	12,50	40,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 Feb.-5 Mrt.	186,49	81,1	25,2/6	170,-	111,3	21,- a)	52,4	12,50	40,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5-12 Mrt. '40	184,04	80,0	25,2/6	170,-	111,3	21,- a)	52,4	12,50	40,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2-19 " "	182,03	79,2	25,2/6	170,-	111,3	21,- a)	52,4	12,50	40,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19-27 " "	178,76	77,7	25,2/6	170,-	111,3	21,- a)	52,4	12,50	40,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

a) Noteering van December. b) Nominaal.

	STEENKOLEN Westf./Holl. bunkerk. ongeze. f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 kg.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m. 33,9° Bé s. g. te N.-York p. barrel		BENZINE Gulf Exp. 60-62° 65 OZ 1) per U.S. gallon		KALK-SALPETER franco schip Ned. per 100 kg brutto 1)		ZWAVELZURE AMMONIAK franco schip Ned. per 100 kg		CEMENT levering bij 50 ton franco voor den wal Rotterdam		STEENEN binnenmuur p. 1000 stuks Rood en Boeregrauw / buitenmuur p. 1000 stuks Klinkers en Hardgrauw				Indexcijfer agrarische grondstoffen	Algemeen Indexcijfer grondstoffen	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.	Herl. Ned. Ct.	Not.			
1927	11,25	103,1	3,21	103,6	1,28	37	128,0	11,48	102,6	11,44	102,5	18,-	99,0	13,65	104,3	16,50	88,4	105,1	105,2
1928	10,10	92,5	2,99	97,1	1,20	24,85	85,9	11,48	102,6	11,08	99,3	18,-	99,0	13,60	104,0				

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	2 Mrt. 1940	9 Mrt. 1940	11/16 Mrt. 1940 Laagste/hoogste	16 Mrt. 1940
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½	97½
Athene	Dr. p. £	535	535	535	535
Bangkok...	Sh. p. tical	22.18	22.18	22.18	22.18
Budapest ...	Pen. p. £	22	22	20½	21½
Buenos Aires¹	p. peso p. £	17.17½	17.07½	16.95	17.20
Calcutta	Sh. p. rup.	—	—	—	—
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/2½/16	1/2½/16	1/2½	1/3
Istanbul ...	Piast. p. £	5.10	5.10	5.10	5.10
Kobe	Sh. p. yen	12½	1/2½/16	1/2½/16	1/3½
Lissabon....	Escu. p. £	108½	108	107½	108½
Montevideo ..	d. per £	23½	24	23	26
Montreal ..	\$ per £	4.45	4.45	4.43	4.47
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	3½/32	3½/32	3½	3½/32
Shanghai ..	d. p. \$	4½/16	4½/16	3½	4½
Singapore ..	Sh. p. \$	2,4½/16	2,4½/16	2,4½/16	2,4½/16
Valparaiso ²)	\$ per £	110	110	105	110
Warschau ..	Zl. p. £	—	—	—	—

¹) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 15 Nov. 1938 17.13. ²) 90 dg. Vanaf 13 Dec. 1937 laatste „export“ notering.

ZILVERPRIJS

Londen¹) N.York²)		Goudprijs A'dam³) Londen⁴)	
19 Mrt. 1940..	20½/16	34½	19 Mrt. 1940.. 2090
20 „ 1940..	21	34½	20 „ 1940.. 2090
21 „ 1940..	20½/16	34½	21 „ 1940.. 2090
22 „ 1940..	—	—	22 „ 1940.. —
23 „ 1940..	—	—	23 „ 1940.. —
25 „ 1940..	—	34½	25 „ 1940.. —
27 Mrt. 1939..	19½/16	42½	27 Mrt. 1939.. 2120
23 Aug. 1939..	20½/16	37½	23 Aug. 1939.. 2110

¹) In pence p. oz. stand. ²) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³) In guldens per Kg. 1000/1000. ⁴) In sh. p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	15 Mrt. 1940	21 Mrt. 1940
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	f 18.358.953,44	f 17.876.293,18
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ult. Feb. resp. Jan. 1940 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië¹).....	70.342.188,75	64.523.894,56
Idem aan Suriname¹).....	12.408.443,89	12.408.431,62
Kasvord. weg. creditverstr. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	85.172.338,70	84.680.146,58
Saldo der postreke. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioen¹) ..	45.863.203,17	66.825.006,79
Vord. op andere Staatsbedr. en instell.¹)	14.959.789,85	16.698.665,57

Verplichtingen

Voorschot door de Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt..	—	—
Voorschot door de Ned. Bank in rekening-courant verstrekt.....	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 79.164.000,—	f 79.164.000,—
Schatkistpromessen in omloop	367.800.000,— ²)	367.800.000,— ²)
Daggeldleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	1.064.573,50	1.064.278,—
Schuld op ult. Feb. resp. Jan. 1940 a/d. gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op. op die bel. en op de vermogensbelasting..	9.069.774,43	9.069.774,43
Schuld aan Curaçao¹)	1.001.823,78	1.001.823,78
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen¹) ²)	9.962.394,69	9.971.739,86
Id. a. h. Staatsbedr. der P. T. en T.¹)	148.986.045,72	184.784.653,92
Id. aan andere Staatsbedrijven¹).....	20.000.000,—	21.000.000,—
Id. aan diverse instellingen¹).....	149.245.209,88	150.177.056,54
¹) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist. ²) Rechtstreeks bij de Nederlandsche Bank geplaatst Nihil. ³) Idem Nihil.	—	—

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen: ¹)	16 Maart 1940	23 Maart 1940
Saldo Javasche Bank	f 684.000	f 616.000
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	176.000	235.000
Saldo Indisch Muntfonds	3.648.000	3.648.000
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e.a. Rijksinstell.	70.011.000	64.524.000
Voorschot van de Javasche Bank....	—	—
Schatkistpromessen in omloop.....	40.000.000	40.000.000
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	—	—
Schuld a. d. Indische Pensioenfondsen	9.353.000	9.353.000
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarkbank.	1.465.000	1.416.000
Belegde kasmiddelen zelfbesturen....	1.030.000	1.030.000
¹) Betaalmiddelen in de Landskassen f 33.358.000.		

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dadelijk opeischb. schulden Gouvern. Ander.	Discont.	Div. reke-ningen¹)
27 Jan. '40	1.005	1.232	365	742	523
20 „ '40	989	1.213	471	648	521
13 „ '40	978	1.231	487	679	520
6 „ '40	945	1.297	407	695	520
19 Aug. '39	886	1.176	757	586	552

¹) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 26 Maart 1940.

Activa.		
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f 6.702.514,71		
sels, Prom., (Bijbnk. „ 465.485,12		
enz. in disc. (Ag. sch. „ 2.301.931,79	f	9.469.931,62
Papier o. h. Buitenl. f 1.350.000,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „ —		1.350.000,—
Beleeningen (Hfdbk. f 205.421.741,—¹)		
incl. vrsch. (Bijbnk. „ 7.321.507,10		
in rek.-crt. (Ag. sch. „ 58.249.449,17		
op onderp. f 270.992.697,27		
Op Effecten enz. .. f 266.193.647,77¹)		
Op Goederen en Ceel. „ 4.799.049,50		270.992.697,27¹)
Voorschotten a. h. Rijk		—
Munt, Goud	f 105.137.615,—	
Muntmat., Goud ..	908.417.022,09	
	f 1.013.554.637,09	
Munt, Zilver, enz. „	9.500.068,31	
Muntmat., Zilver ..	—	1.023.054.705,40
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen		43.840.772,70
Gebouwen en Meub. der Bank		4.580.000,—
Diverse rekeningen		24.306.003,28
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221		7.629.955,16
	f	1.385.224.065,43

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefondsen		4.277.243,54
Bijzondere reserve		7.756.940,37
Pensioenfondsen		11.991.117,36
Bankbiljetten in omloop.....		1.100.434.490,—
Bankassigtiën in omloop		52.228,29
Rek.-Cour. (Het Rijk f 8.096.835,17		
saldo's: (Anderen „ 224.944.431,61		233.041.266,78
Diverse rekeningen		7.670.779,09
	f	1.385.224.065,43
Beschikbaar metaalsaldo	f	489.681.318,14
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..		1.224.203.290,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht		—

¹) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 60.612.475,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
26 Mrt. '40	105138	908 417	1.100.434	233.093	489.681	77
18 „ '40	105138	908.420	1.095.011	241.654	488.979	76
21 Aug. '39	105958	1.023.467	1.011.582	401.626	590.049	79,9

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen¹)
26 Mrt. 1940	9 470	—	270.993	1.350	24.306
18 „ 1940	9.311	—	274.535	1.350	23.495
21 Aug. 1939	21.297	—	214.812	1.575	11.581

¹) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
23 Mrt. '40²)	153.870		194.560	110.000	32.046
16 „ '40²)	153.290		197.890	109.990	30.138
10 Febr. '40	132.697	17.117	202.805	93.392	31.335
3 „ '40	132.537	17.164	199.417	94.782	32.021
19 Aug. '39	128.676	19.235	198.914	72.384	39.392

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse reke-ningen¹)	Dek-kings-percentage
23 Mrt. '40²)	19.870	68.280		78.050	51
16 „ '40²)	18.410	71.170		80.480	50
10 Febr. '40	16.037	15.374	52.669	60.473	51
3 „ '40	16.061	15.344	52.572	63.652	51
19 Aug. 1939	9.300	13.890	48.920	51.942	55

¹) Sluftp. activa. ²) Cijfers telegrafisch ontvangen.